

REVISTA AUDIOVIZIVE

**LUFTA KUNDËR
PIRATERISË DIGJITALE
DHE AUDIOVIZIVE,
PROGRESI I
SHQIPËRISË DHE
SFIDAT NË RRUGËN
DREJT STANDARDEVE
EUROPIANE**

AKTUALITET

Si po transformohet përgjegjësia editoriale
në epokën e platformave dhe Intelligjencës
Artificiale

AMA sjell për herë të
parë në Shqipëri Platformën Europiane
të Autoriteteve Rregullatore

Përmbajtja

Aktualitet

Lufta kundër piraterisë digjitale dhe audiovizive, progresi i Shqipërisë dhe sfidat në rrugën drejt standardeve europiane

Si po transformohet përgjegjësia editoriale në epokën e platformave dhe Inteligjencës Artificiale

AMA sjell për herë të parë në Shqipëri Platformën Europiane të Autoriteteve Rregullatore

Edukimi Mediatik

Liria editoriale/integriteti editorial – modus vivendi i organizatës mediatike

Studime

Nevoja e Shqipërisë për kalimin drejt transmetimeve radiofonike digjitale

Integrimi

Transparenca e pronësisë mediatike, një hap i rëndësishëm drejt standardeve europiane

Analizë dhe Monitorim

Liria e fjalës dhe pluraliteti i mendimeve nuk mund të jenë “strehë” për gjuhën e urrejtjes dhe diskriminimin

Publikime

Autocensura në media dhe opinionin publik në shqipëri

“Kur informacioni i paplotë, bëhet më i rrezikshëm se gënjeshtria”, një projekt kërkimor nga lajmi i cunguar te perceptimi i shtrembëruar

Publikimi i informacionit personal në media: liri fjale apo shkelje privatësie?

LUFTA KUNDËR PIRATERISË DIGJITALE DHE AUDIOVIZIVE, PROGRESI I SHQIPËRISË DHE SFIDAT NË RRUGËN DREJT STANDARDEVE EUROPLANE

Pirateria audiovizive në epokën digjitale

Armela Krasniqi
Kryetare e AMA-s

Transformimi teknologjik ka ndryshuar rrënjësisht mënyrën se si krijohet, shpërndahet dhe konsumohet përmbajtja audiovizive. Platformat online, shërbimet sipas kërkesës (on-demand), IPTV-të dhe aplikacionet kanë zgjeruar ndjeshëm mundësitë e publikut për të aksesuar informacionin dhe argëtimin. Krahas këtyre zhvillimeve, është shfaqur edhe një nga sfidat më të mëdha për tregun mediatik dhe institucionet rregullatore: pirateria audiovizive.

Sot, pirateria nuk kufizohet më vetëm në kopjimin e paligjshëm të një filmi apo të një programi televiziv. Ajo është shndërruar në një aktivitet të organizuar që shfrytëzon teknologjinë moderne, serverë të vendosur në juridiksione të ndryshme, aplikacione IPTV, pajisje Android TV Box, platforma të shpërndarjes së videove dhe rrjete sociale për të ofruar përmbajtje të mbrojtur pa autorizimin e mbajtësve të të drejtave të transmetimit. Kjo e ka bërë fenomenin shumë më kompleks dhe më të vështirë për t'u adresuar.

Pasojat e këtij fenomeni shkojnë përtej shkeljes së të drejtave të autorit. Pirateria cenon funksionimin normal të tregut audioviziv, dëmton operatorët që investojnë në mënyrë të ligjshme në përmbajtje cilësore, shtrembëron konkurrencën, ul stimujt për investime të reja dhe pengon zhvillimin e industrisë krijuese. Njëkohësisht, konsumatorët ekspozohen ndaj produkteve me cilësi të ulët dhe ndaj rreziqeve që lidhen me sigurinë kibernetike. Në këto kushte, mbrojtja e të drejtave të transmetimit nuk përbën vetëm një detyrim ligjor, por një element thelbësor për garantimin e një tregu të drejtë, konkurrues dhe të qëndrueshëm.

Për Autoritetin e Mediave Audiovizive, lufta kundër piraterisë është bërë pjesë

Pirateria cenon funksionimin normal të tregut audioviziv, dëmton operatorët që investojnë në mënyrë të ligjshme në përmbajtje cilësore, shtrembëron konkurrencën, ul stimujt për investime të reja dhe pengon zhvillimin e industrisë krijuese.

e angazhimit të përditshëm për mbrojtjen e funksionimit të ligjshëm të tregut. Ky angazhim nuk kufizohet në vendosjen e masave administrative, por përfshin monitorimin sistematik të tregut, identifikimin e formave të reja të piraterisë, bashkëpunimin me operatorët audiovizivë, koordinimin me institucionet vendase dhe partnerët ndërkombëtarë, si edhe përmirësimin e vazhdueshëm të kuadrit rregullator.

NGA MONITORIMI NË REZULTATE KONKRETE

Ndryshe nga disa vite më parë, kur rastet e piraterisë lidheshin kryesisht me shpërndarjen fizike të materialeve audiovizive, sot aktiviteti i paligjshëm zhvillohet pothuajse tërësisht në mjedisin digjital. IPTV-të ilegale, aplikacionet e paautorizuara, faqet e transmetimit online dhe grupet e organizuara në platforma si Telegram dhe Facebook përdoren për promovimin dhe shpërndarjen e përmbajtjeve pirate, duke kërkuar forma të reja monitorimi dhe ndërhyrjeje.

Përballë këtij realiteti, AMA ka ndërtuar një qasje të integruar që kombinon monitorimin aktiv të tregut, hetimin administrativ, bashkëpunimin me autoritetet kombëtare dhe ndërkombëtare dhe nismat për përmirësimin e legjislacionit. Intensifikimi i aktivitetit monitorues ka bërë të mundur identifikimin e serverëve që shpërndanin në mënyrë të paligjshme përmbajtje audiovizive, gjurmimin e aplikacioneve IPTV dhe monitorimin e platformave sociale ku promovohet pirateria.

Rezultatet e këtij angazhimi janë konkrete. Gjatë vitit 2025 u identifikuan dhe u morën masa për mbylljen e 10 serverëve që operonin në territorin e Shqipërisë dhe shpërndanin përmbajtje pa të drejta transmetimi. Po ashtu, u identifikuan 4 servera me vendndodhje në Rumani, Mbretërinë e Bashkuar dhe Francë, të cilët u bllokuan në bashkëpunim me ofrues ndërkombëtarë të shërbimeve të hostimit. Këto raste tregojnë se lufta kundër piraterisë nuk mund të zhvillohet më vetëm në nivel kombëtar, por kërkon koordinim të vazhdueshëm ndërkombëtar. Vëmendje e veçantë i është kushtuar edhe platformave të komunikimit online. Vetëm në Telegram u identifikuan 11 grupe që shërbenin për shitjen dhe shpërndarjen e paligjshme të produkteve audiovizive, ndërsa pas raportimeve zyrtare të AMA-s, 7 prej tyre u mbyllën nga vetë platforma.

BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR DHE GODITJA E PIRATERISË ONLINE

Lufta kundër piraterisë në mjedisin digjital kërkon bashkëpunim të vazhdueshëm me kompanitë që administrojnë infrastrukturën globale të internetit. Për këtë arsye, AMA ka zgjeruar bashkëpunimin me ofruesit e hostimit, regjistruesit e domeneve, platformat e aplikacioneve, kompanitë e reklamimit dhe ofruesit e shërbimeve të pagesave, duke synuar identifikimin dhe bllokimin e infrastrukturës që mundëson shpërndarjen e paligjshme të përmbajtjeve audiovizive.

Vetëm gjatë vitit 2026, në kuadër të hetimeve për shpërndarjen e paligjshme të kanaleve televizive përmes aplikacioneve dhe shërbimeve IPTV, AMA kontaktoi 20 kompani ndërkombëtare.

Nga këto: 13 iu përgjigjën kërkesave të institucionit; 8 ndërmorën masa konkrete duke pezulluar servera, domene ose duke hequr përmbajtje pirate, 3 raste mbeten ende në shqyrtim, ndërsa 2 refuzuan të ndërhyjnë. Këto rezultate tregojnë se bashkëpunimi me aktorët globalë të ekosistemit digjital po bëhet gjithnjë e më i rëndësishëm në mbrojtjen e të drejtave të transmetimit.

Si rezultat i këtij bashkëpunimi, u identifikuan dhe u raportuan aplikacionet pirate "Kanali IM" dhe "ShikoShqip", të cilat u hoqën nga platformat kryesore të shpërndarjes së aplikacioneve, si Google Play Store, APKPure, Aptoide dhe Uptodown. Këto raste dëshmojnë se ndërhyrja e koordinuar me kompanitë globale të teknologjisë mund të japë rezultate konkrete edhe për një treg të vogël si ai shqiptar.

REZULTATE TË MATSHME NË MBROJTJE TË TË DREJTAVE TË TRANSMETIMIT

Paralelisht me bashkëpunimin ndërkombëtar, AMA ka vijuar koordinimin me Autoritetin e Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) dhe me Policinë e Shtetit për trajtimin e rasteve të piraterisë televizive.

Gjatë viteve 2025–2026, AMA i ka dërguar AKEP-it për bllokim 486 linqe, nga të cilat 334 gjatë vitit 2025 dhe 152 gjatë vitit 2026. Këto adresa interneti u evidentuan si rezultat i monitorimit të specialistëve të AMA-s dhe i ankesave të paraqitura nga mbajtësit e të drejtave të transmetimit.

Rastet që paraqisnin elementë të veprave penale janë referuar pranë Policisë së Shtetit për ndjekje të mëtejshme. Gjatë periudhës 2025–2026 u raportuan 7 raste, duke forcuar bashkëpunimin ndërmjet autoritetit rregullator dhe strukturave ligjzbatuese.

Një tjetër drejtim i rëndësishëm i punës së AMA-s ka qenë bashkëpunimi me platformat e shpërndarjes së videove TikTok dhe X. Nga gushti 2024 deri në mars 2025, specialistët e institucionit raportuan dhe arritën të hiqnin 2,029 video, fotografi dhe llogari përdoruesish që promovonin piraterinë televizive. Pas rikthimit të TikTok-ut në Shqipëri, nga shkurti deri më 29 qershor 2026 u raportuan dhe u hoqën edhe 1,537 materiale të tjera. Në total, vetëm nga kjo platformë janë hequr 3,566 materiale pirate, duke treguar përmasat që ka marrë ky fenomen në mjedisin digjital shqiptar.

Përveç monitorimit dhe bllokimit të infrastrukturës pirate, AMA ka vijuar edhe zbatimin e masave administrative ndaj shkelësve. Gjatë viteve 2025–2026 janë vendosur 9 sanksione administrative për transmetime pa të drejtat përkatëse, ndërsa ndaj 3 subjekteve që ushtronin aktivitet pirat pa autorizim janë vendosur gjopa prej 5 milionë lekësh secila. Gjithashtu, gjatë pesë viteve të fundit është marrë vendimi për heqjen e licencës së një subjekti audioviziv, si rezultat i shkeljeve të konstatuara.

KUADRI LIGJOR DHE PËRAFRIMI ME STANDARDET EUROPIANE

Përballja me format e reja të piraterisë audiovizive nuk mund të mbështetet vetëm në monitorime, inspektime dhe masa administrative. Evoluimi i teknologjisë kërkon një kuadër ligjor të përditësuar, i aftë të adresojë mënyrat e reja të shpërndarjes së përmbajtjeve audiovizive dhe të garantojë mbrojtje më efektive të të drejtave të transmetimit. Për këtë arsye, përmirësimi i bazës ligjore ka qenë një nga prioritetet e Autoritetit të Mediave Audiovizive.

Në kuadër të ndryshimeve të propozuara në ligjin nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, është parashikuar një nen i posaçëm për piraterinë audiovizive, i cili synon të forcojë mbrojtjen e të drejtave të transmetimit, të përcaktojë më qartë përgjegjësitë e subjekteve që transmetojnë pa autorizim dhe të krijojë një bazë më të plotë për vendosjen e masave administrative ndaj shkelësve.

Paralelisht me nismat ligjore, AMA ka ndërmarrë edhe përmirësimin e akteve rregullatore që lidhen me autorizimin e operatorëve audiovizivë. Pas një procesi konsultimi me subjektet e tregut, u miratuan ndryshime në rregulloren “Për kriteret dhe procedurat e dhënies së autorizimeve”, me qëllim që çdo operator të ofrojë shërbimin vetëm sipas modalitetit për të cilin është autorizuar, qoftë kabllor, IPTV apo OTT. Këto ndryshime u kundërshtuan në gjykatë nga disa operatorë, por vendimi i vitit 2026 konfirmoi ligjshmërinë e tyre, duke lënë në fuqi qasjen rregullatore të AMA-s.

Forcimi i kuadrit ligjor lidhet ngushtë edhe me procesin e integritetit europian. Përafrimi me legjislacionin e Bashkimit European në fushën e shërbimeve mediatike audiovizive dhe të tregut digjital kërkon jo vetëm harmonizim të akteve ligjore, por edhe rezultate konkrete në zbatimin e tyre. Në këtë drejtim, lufta kundër piraterisë është kthyer në një tregues të rëndësishëm të aftësisë institucionale për të garantuar funksionimin e një tregu mediatik të drejtë, transparent dhe konkurrues.

NJË ANGAZHIM I VAZHDUESHËM PËR MBROJTJEN E TREGUT AUDIOVIZIV

Pirateria audiovizive është një fenomen që evoluon me të njëjtin ritëm si teknologjia. Për këtë arsye, mbrojtja e të drejtave të transmetimit nuk mund të mbështetet vetëm në reagimin ndaj rasteve konkrete, por kërkon një qasje të integruar që kombinon monitorimin, bashkëpunimin institucional, zhvillimin e kuadrit ligjor dhe ndërgjegjësimin e publikut. Gjatë viteve të fundit, AMA ka trajtuar këtë sfidë jo vetëm si një proces ndëshkues, por edhe si një proces parandalues, duke zhvilluar aktivitete informuese mbi rreziqet e piraterisë, sigurinë në mjedisin digjital dhe rëndësinë e respektimit të të drejtave të autorit.

Rezultatet e arritura nga identifikimi dhe mbyllja e serverëve, bashkëpunimi me platformat globale të teknologjisë, bllokimi i qindra linqeve pirate, raportimi i mijëra materialeve në platformat e shpërndarjes së videove dhe vendosja e masave administrative, dëshmojnë se lufta kundër piraterisë është tashmë një proces i strukturuar dhe i vazhdueshëm. Këto masa kanë kontribuar në mbrojtjen e operatorëve që ushtrojnë aktivitetin në mënyrë të ligjshme dhe në forcimin e funksionimit të tregut audioviziv shqiptar.

Megjithëse sfidat mbeten, veçanërisht përballë zhvillimit të vazhdueshëm të teknologjisë dhe shfaqjes së formave të reja të piraterisë online, përvoja e krijuar gjatë viteve të fundit ka dëshmuar se bashkëpunimi ndër-institucional, koordinimi me partnerët ndërkombëtarë dhe përmirësimi i vazhdueshëm i kuadrit rregullator janë elementët kyç për një përgjigje efektive.

Në këtë rrugëtim, Autoriteti i Mediave Audiovizive mbetet i angazhuar për të mbrojtur të drejtat e transmetimit, konkurrencën e ndershme dhe funksionimin e ligjshëm të tregut, duke kontribuar njëkohësisht në përmbushjen e standardeve europiane dhe në ndërtimin e një mjedisi mediatik më të sigurt, transparent dhe të qëndrueshëm.

Nga kodi i etikës te algoritmi

Si po transformohet përgjegjësia editoriale në epokën e platformave dhe Inteligjencës Artificiale

Alida Cenaj

Drejtore Kabineti

Për më shumë se një shekull, media profesionale është mbështetur mbi një parim themelor: çdo përmbajtje e publikuar lidhet me një përgjegjësi editoriale të identifikueshme. Pas saj ekziston një zinxhir, nga autori dhe redaktori, tek subjekti mediatik që merr përgjegjësinë për publikimin. Kjo përgjegjësi nuk ka qenë vetëm juridike, por edhe një marrëveshje besimi me publikun: dikush ka zgjedhur lajmin, ka vlerësuar burimet, ka vendosur titullin dhe kontekstin dhe, nëse standardet cenohen, mund të mbahet përgjegjës.

Ky model, mbi të cilin u ngritën gazetaria moderne, kodet etike dhe rregullimi tradicional audioviziv, po transformohet. Në mjedisin digjital, përvoja informative ndërmjetësohet gjithnjë e më shumë nga sistemet e rekomandimit, renditja, profilizimi dhe modelet algoritmike që përcaktojnë çfarë bëhet e dukshme dhe çfarë jo. Nga ana tjetër, inteligjenca Artificiale gjeneruese shton një dimension të ri: sistemet teknologjike tashmë mund të prodhojnë tekst, zë, figurë e video, të cilat më pas shpërndahen përmes të njëjtave arkitektura algoritmike. Kështu lind një pyetje që prek thelbin e së drejtës dhe etikës së medias: a mjafton ende koncepti tradicional i përgjegjësisë editoriale për të garantuar transparencën, pluralizmin dhe besimin e publikut?

NGA PORTIERËT E INFORMACIONIT TE ADMINISTRUESIT E VËMENDJES

Historia e medias mund të lexohet edhe si historia e kontrollit mbi qarkullimin e informacionit. Në modelin tradicional, redaksitë ushtronin funksionin e njohur si “gatekeeping”: përzgjedhjen, filtrimin dhe prioritizimin e informacionit, përpara se ai të arrinte te publiku, një proces ky i identifikueshëm. Ndërkohë që sot, teknologjia (përgjithësisht) vërtet nuk ka ndryshuar rregullin e përgatitjes së lajmeve në redaksi, por ka bërë një transformim aq rrënjësor në mënyrën e shpërndarjes dhe dukshmërinë e tij në publik sa ka vënë në pikëpyetje shumë procese dhe efekte të

rëndësishme, ose ndryshe jetike, të vetë medias. Thënë ndryshe, platformat vërtet nuk vendosin çfarë lajmi duhet të prodhojë një redaksi, por ndikojnë se cili lajm i shfaqet një audience të gjerë, cili rekomandohet dhe cili humbet në fluksin e përmbajtjeve. Kështu, nga “gatekeepers”, portierë të informacionit, po kalojmë drejt një mjedisi të administruar edhe nga “attention keepers”: sisteme që drejtojnë vëmendjen e publikut.

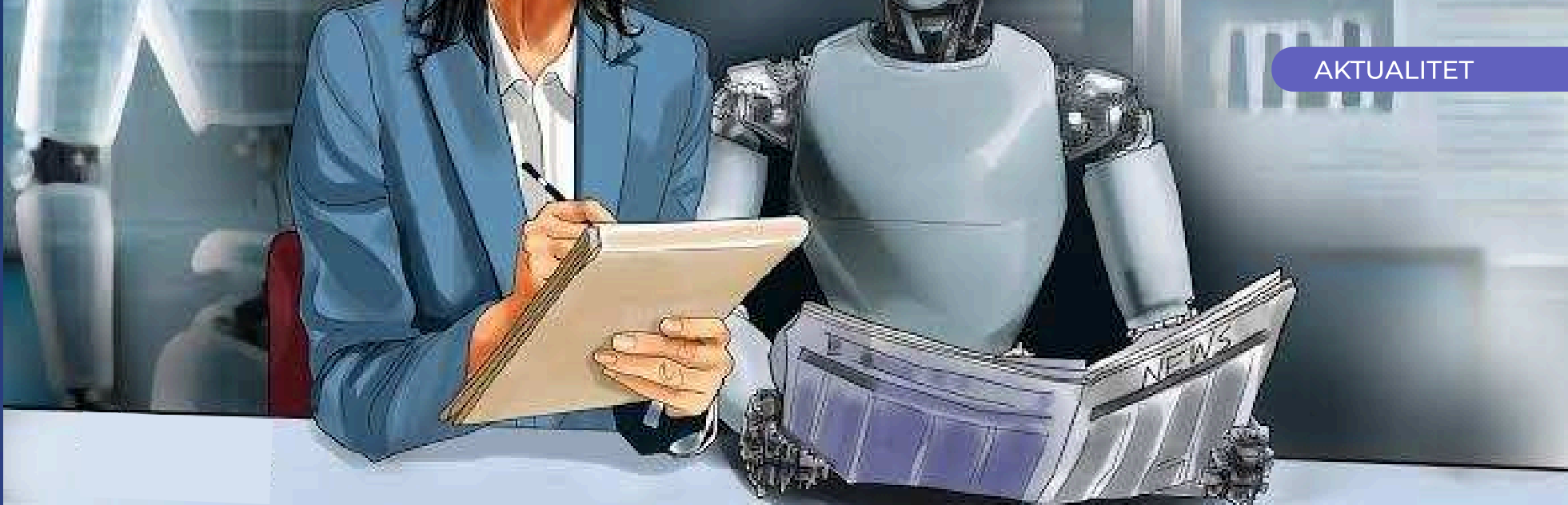
Ky dallim është thelbësor. Nëse media tradicionale konkurronte kryesisht për audience dhe besueshmëri, ekonomia e platformave konkurron për kohën, angazhimin dhe të dhënat e përdoruesit. Informacioni nuk renditet gjithmonë sipas rëndësisë së tij publike, por edhe sipas aftësisë për të prodhuar klikime, komente, shpërndarje, kohë shikimi dhe rikthim të përdoruesit në platformë. A do të thotë kjo se algoritmi është redaktor? Në kuptimin juridik dhe profesional, jo! Ai nuk ka përgjegjësi editoriale, nuk zbaton kod etik, nuk kërkon lajme, nuk verifikon burime dhe nuk gjykon interesin publik. Megjithatë, sistemet algoritmike prodhojnë pasoja të ngjashme me disa vendime editoriale: rendisin lajme e video, rekomandojnë përmbajtje, shtojnë ose kufizojnë ekspozimin dhe personalizojnë përvojën informative.

Siç vëren studiuesi i medias dhe komunikimit digjital, Tarleton Gillespie algoritmet luajnë rol gjithnjë e më të rëndësishëm në përzgjedhjen e informacionit që konsiderohet relevant për ne, një përzgjedhje që lidhet drejtpërdrejt me pjesëmarrjen në jetën publike. Prandaj, pyetja tradicionale “Kush e shkroi ose e publikoi këtë lajm?” plotësohet sot nga një tjetër: “Kush vendosi që unë ta shihja pikërisht këtë lajm?” Pra algoritmi vërtet nuk e zëvendëson redaktorin në prodhimin dhe verifikimin e informacionit, por mund të funksionojë si një lloj redaktori i shpërndarjes dhe në një mjedis ku shikueshmëria përcakton ndikimin, vendimi mbi shpërndarjen mund të jetë po aq i rëndësishëm sa ai për publikimin.

ALGORITMI NUK ËSHTË NEUTRAL

Shprehja “algoritmi vendosi” krijon përshtypjen e një procesi teknik dhe objektiv. Por algoritmet projektohen nga njerëz e organizata, trajnohen mbi të dhëna dhe optimizohen për objektiva të caktuar, si koha e shikimit, ndërveprimi apo parashikimi i interesit. Prandaj, koherenca matematike nuk garanton neutralitet shoqëror, kulturor ose demokratik. Studiuesja e medias dhe algoritmeve Taina Bucher e përshkruan këtë përmes konceptit të “shoqërueshmërisë së programuar”: marrëdhëniet online organizohen nga infrastruktura teknologjike dhe, në këtë kuptim, zgjedhjet teknologjike kanë pasoja mbi dukshmërinë, pjesëmarrjen dhe fuqinë e zërave të ndryshëm.

Kur një sistem favorizon përmbajtjen që provokon reagime të forta, objektivi mund të jetë rritja e

angazhimit, por pasoja mund të prekë tonin e debatit publik dhe mënyrën si përhapen narrativa të caktuara. Studiuesit e medias dhe shoqërisë digjitale, José van Dijck, Thomas Poell dhe Martijn de Waal e përkufizojnë shoqërinë e platformave si një ekosistem “të drejtuar nga algoritmet dhe të ushqyer nga të dhënat”. Përmbajtja kalon përmes sistemeve të personalizimit dhe renditjes që marrin parasysh historikun, ndërveprimet dhe interesat e parashikuara të përdoruesit. Dy qytetarë mund të hapin të njëjtën platformë në të njëjtën orë dhe të përballen me realitete informative të ndryshme. Personalizimi ndihmon orientimin në fluksin e informacionit dhe u jep mediave të vogla, gazetarëve të pavarur apo krijuesve lokalë mundësi të arrijnë audiencë të reja. Por i njëjti mekanizëm mund të fragmentojë hapësirën informative: publiku mund të mos ekspozohet më ndaj të njëjtave fakte dhe tema. Sfidë nuk është kundërshtimi i personalizimit, por kuptimi i kriterëve të tij dhe i pasojave për pluralizmin dhe debatin demokratik.

Për ta kuptuar këtë transformim, mjafton një shembull: dy përmbajtje audiovizive të ngjashme në të njëjtën platformë mund të kenë shtrirje krejt të ndryshme – nga disa qindra në miliona shikime. Në median lineare, diferenca lidhet kryesisht me vendimin editorial dhe pozicionin në programacion; në platforma, ndikohet edhe nga koha e publikimit, ndërveprimet, kohëzgjatja e shikimit, audiencë dhe sinjalet e sistemit të rekomandimit. Cilësia editoriale mbetet e rëndësishme, por nuk përcakton e vetme shtrirjen. Këtu lind tensioni mes logjikës editoriale dhe asaj algoritmike: redaksia mund t’i japë prioritet interesit publik, ndërsa algoritmi përmbajtjen që mban më gjatë vëmendjen.

Kush e ndërton, në këtë rast, hierarkinë reale të informacionit?

Algoritmet përzgjedhin dhe rendisin përmbajtjen; Inteligjenca Artificiale gjeneruese mund ta krijojë atë. Kjo e bën zinxhirin e përgjegjësisë më kompleks. Nga skema tradicionale gazetar – redaktor – ofrues mediatik – publik, kalojmë në një zinxhir ku mund të përfshihen autori ose përdoruesi, sistemi i IA-së, ofruesi i teknologjisë, platforma, algoritmi i rekomandimit dhe publiku.

NGA PËRGJEGJËSIA EDITORIALE TE PËRGJEGJËSIA SISTEMIKE

Legjislacioni europian nuk e ka shpallur algoritmin redaktor dhe as e ka zëvendësuar përgjegjësinë

editoriale me atë teknologjike. Por evolucioni nga Direktiva për Shërbimet Mediatike Audiovizive (AVMSD) te Akti për Shërbimet Digjitale (DSA) dhe Akti European për Lirinë e Medias (EMFA) tregojnë zgjerimin e fokusit: nga përmbajtja dhe subjekti që e publikon, edhe te arkitektura e shpërndarjes, moderimi, sistemet e rekomandimit dhe rreziqet sistemike.

AVMSD e lidh shërbimin mediatik me përgjegjësinë editoriale, pra me kontrollin efektiv mbi përzgjedhjen dhe organizimin e programeve. Rishikimi i vitit 2018 e zgjeroi fushën edhe te platformat e shpërndarjes së videove, të cilat nuk ushtrojnë përgjegjësi editoriale klasike mbi përmbajtjen e përdoruesve, por e organizojnë atë edhe përmes mjeteve automatike. Për këtë arsye u kërkohej masa për mbrojtjen e të miturve dhe publikut nga kategori të caktuara përmbajtjesh të dëmshme ose të paligjshme. DSA nuk i trajton platformat si redaktorë të çdo përmbajtjeje të përdoruesve, por pranon se dizajni dhe funksionimi i tyre mund të prodhojnë rreziqe që nuk shpjegohen duke parë vetëm një postim apo video. Kështu, fokusi zgjerohet drejt përgjegjësisë sistemike. Neni 27 kërkon transparencë mbi parametrat kryesorë të sistemeve të rekomandimit, ndërsa për platformat shumë të mëdha parashikohen detyrime më të thella për vlerësimin dhe zbutjen e rrezikut, auditimin, mbikëqyrjen dhe aksesin e kontrolluar në të dhëna.

EMFA vendos në qendër pavarësinë editoriale dhe pluralizmin. Në marrëdhënien media–platforma, neni 18 parashikon garanci procedurale për ofruesit mediatikë përballë disa vendimeve të platformave që kufizojnë ose pezullojnë përmbajtjen e tyre. Kjo nuk u jep mediave imunitet nga ligji apo rregullat e platformës, por pranon se pavarësia editoriale mund të ndikohet edhe nga vendimet e jashtme mbi dukshmërinë dhe shpërndarjen.

SA E ZGJIDH LEGJISLACIONI EUROPIAN PROBLEMIKËN?

AVMSD, DSA dhe EMFA janë një përgjigje e avancuar ndaj transformimit të medias, por jo domosdoshmërisht përfundimtare. Ligji mund të kërkojë transparencë mbi sistemet e rekomandimit, por kompleksiteti algoritmik nuk përkthehet lehtë në shpjegime të kuptueshme për çdo qytetar. Efektiviteti varet nga cilësia e auditimeve, qasja në të dhëna dhe kapacitetet e autoriteteve, ndërsa platformat globale mund të prodhojnë pasoja të ndryshme sipas gjuhës, tregut dhe kulturës.

Transparenca, gjithashtu, nuk është e njëjtë me llogaridhënien: të dish se një sistem optimizon angazhimin nuk mjafton pa mekanizma për të analizuar dhe korrigjuar pasojat. Për më tepër, Inteligjenca Artificiale gjeneruese dhe përmbajtja sintetike evoluojnë më shpejt se cikli tradicional i legjislacionit. Megjithatë, rëndësia e këtyre instrumenteve nuk duhet nënvlerësuar. Ato vendosin një parim themelor: ndikimi i platformës nuk mund të konsiderohet më thjesht rezultat neutral i teknologjisë ose i preferencave të përdoruesve.

SFIDA E MEDIAS PROFESIONALE DHE ROLI I RREGULLATORIT

Transformimi algoritmik nuk e bën të panevojshme redaksinë; e vendos përpara përgjegjësitë të reja. Media profesionale duhet të ruajë standardet edhe kur përmbajtja përshtatet për platforma. Presioni për klikime, reagime të menjëhershme ose formate të favorizuara nga sistemet e rekomandimit nuk duhet të zëvendësojë interesin publik. Njohja e logjikës së platformës është e nevojshme, por nuk nënkupton nënshtrim ndaj saj: një lajm mund të formatohet pa humbur saktësinë, një titull mund të jetë tërheqës pa qenë mashtrues dhe një video e shkurtër pa e shkëputur faktin nga konteksti. Sfida është të përdoret teknologjia pa lejuar që kriteret e saj të bëhen kodi etik i medias. Edhe për autoritetet rregullatore ka lindur nevoja ta zgjerojnë mënyrën si e kuptojnë mjedisin audioviziv. Monitorimi i përmbajtjes mbetet i domosdoshëm, por nuk mjafton për të kuptuar si një material arrin te publiku dhe amplifikohet. Rregullatori nuk duhet të kontrollojë çdo vendim algoritmik, por mund të ndihmojë në ndërtimin e një mjedisi ku përgjegjësitë janë të identifikueshme, mekanizmat e ankesës funksionojnë, respektohen të drejtat e përdoruesve, mbrohen të miturit dhe media profesionale ruan pavarësinë. Kjo kërkon kapacitete teknologjike, bashkëpunim ndërinstitutional dhe dialog me median, platformat, akademinë e shoqërinë civile. Në epokën algoritmike, rregullimi duhet të kuptojë jo vetëm dëmin pasi ndodh, por edhe arkitekturën e rrezikut.

NEVOJA PËR EDUKIM MEDIATIK

Edukimi mediatik është investimi më i mirë dhe afatgjatë në ndikim. Edukimi mediatik duhet të zgjerohet drejt edukimit algoritmik. Krahas pyetjeve tradicionale për autorin, burimin, verifikimin dhe dallimin mes lajmit e opinionit, qytetari duhet të pyesë edhe pse po i shfaqet një përmbajtje, çfarë mund të ketë ndikuar në rekomandim, cilat këndvështrime mund të mungojnë dhe nëse materiali është autentik apo i gjeneruar artificialisht. Duket e vështirë dhe një proces i ndërlikuar, por projektet e Edukimit Mediatik aktualisht janë të përqendruara pikërisht këtu: në edukimin e publikut për të reflektuar përballë një përmbajtjeje përpara se të vendosin ta shpërndajnë apo të marrin vendim bazuar në atë që panë ose lexuan. Qëllimi nuk është që qytetari të bëhet programues, por të kuptojë se përvoja e tij informative është e ndërmjetësuar dhe se ajo që shfaqet në ekran nuk përfaqëson domosdoshmërisht tërësinë apo rendin objektiv të realitetit.

Pra, kohët kanë ndryshuar, informacioni dhe përgjegjësitë gjithashtu. Është e rëndësishme të theksohet se përgjegjësia editoriale nuk ka qenë kurrë vetëm “identifikimi i personit që miraton publikimin e një lajmi”. Përgjegjësia editoriale lidh informacionin, pushtetin që ai përfaqëson, me detyrimin për të dhënë llogari dhe vendimmarrje. Transformimi teknologjik nuk e zhbën këtë parim, thjesht, me zhvillimin e teknologjisë e ka bërë më kompleks. Algoritmi vërtet nuk është redaktor, por ai ndikon mbi funksione që dikur kryheshin kryesisht nga redaksitë: përzgjedhjen, renditjen, përsëritjen dhe dukshmërinë. Sfida nuk është t’i atribuohet teknologjisë një përgjegjësi që nuk mund ta mbajë, por të mos lejohet që organizatat dhe njerëzit që projektojnë, përdorin e kontrollojnë sistemet të fshihen pas kompleksitetit të tyre. AVMSD ruan boshtin e përgjegjësisë editoriale; DSA zgjeron llogaridhënien te rreziqet sistematike që lidhen me dizajnin dhe funksionimin e platformave; EMFA mbron median profesionale dhe pavarësinë editoriale në një mjedis ku shpërndarja ndërmjetësohet gjithnjë e më shumë nga aktorë teknologjikë. Këto instrumente nuk e zgjidhin përfundimisht problematikën, por tregojnë drejt një paradigme të re: nga përgjegjësia vetëm për përmbajtjen, drejt përgjegjësisë edhe për proceset që përcaktojnë dukshmërinë dhe ndikimin e saj.

Nëse modeli tradicional i medias e ndërtoi përgjegjësinë editoriale rreth pyetjes:

“Kush e publikoi këtë përmbajtje?”

sfida e epokës së platformave është t’i përgjigjet një pyetjeje po aq themelore:

“Kush vendosi që kjo përmbajtje të arrijte tek unë?”

Përgjigjja ndaj kësaj pyetjeje do të ndikojë jo vetëm në evolucionin e përgjegjësisë editoriale, por edhe në mënyrën se si shoqëritë demokratike do të mbrojnë pluralizmin, lirinë e shprehjes dhe besimin e publikut në epokën e algoritmeve dhe inteligjencës artificiale.

Tirana, në qendër të dialogut europian për rregullimin e medias

AMA sjell për herë të parë në Shqipëri Platformën Europiane të Autoriteteve Rregullatore

Për dy ditë, Tirana u kthye në një pikë takimi për autoritetet rregullatore të medias në Europë. Për herë të parë në Shqipëri, Platforma Europiane e Autoriteteve Rregullatore (EPRA) zhvilloi Mbledhjen e saj të 63-të, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të autoriteteve rregullatore të medias nga 42 vende europiane.

E organizuar nga Autoriteti i Mediave Audiovizive në rolin e institucionit mikpritës, konferenca shënoi një moment të rëndësishëm për bashkëpunimin rregullator europian dhe për pozicionimin e Shqipërisë në këtë hapësirë të përbashkët të shkëmbimit të përvojave, standardeve dhe praktikave më të mira.

EPRA përfaqëson rrjetin më të vjetër dhe më të madh të autoriteteve rregullatore të medias në Europë. Mbledhja në Tiranë ishte, për rrjedhojë, më shumë se një aktivitet institucional: ishte një mundësi për të sjellë në Shqipëri debatin europian mbi të ardhmen e medias, transformimin digjital, aksesueshmërinë, transparencën dhe përgjegjësinë rregullatore.

SHQIPËRIA NË DIALOGUN EUROPIAN TË RREGULLIMIT TË MEDIAS

Punimet e konferencës u hapën nga Kryetarja e Bordit të EPRA-s, Stephanie Comey, e cila vlerësoi mikpritjen dhe organizimin e aktivitetit nga Autoriteti i Mediave Audiovizive.

Duke nënvizuar karakterin e EPRA-s si një forum të hapur, jopolitik dhe neutral, Comey theksoi rëndësinë e ruajtjes së vlerave të përbashkëta dhe të neutralitetit institucional nga autoritetet anëtare.

Në cilësinë e drejtueses së institucionit pritës, Kryetarja e AMA-s, Armela Krasniqi, prezantoi zhvillimet kryesore në tregun audioviziv shqiptar, duke vendosur në fokus rolin e Autoritetit në konsolidimin e një kuadri rregullator të përafëruar me standardet europiane.

aksesin e publikut në informacion mbi strukturën e pronësisë së subjekteve audiovizive, deri te përfituesit fundorë.

Gjatë konferencës, pjesëmarrësve iu demonstrua mënyra e përdorimit të regjistrit dhe konsultimit të të dhënave, duke e bërë të prekshme një prej parimeve themelore të një tregu mediatik demokratik: e drejta e publikut për të ditur se kush qëndron pas një subjekti mediatik.

Në prezantimin e bilancit të veprimtarisë pesëvjeçare të AMA-s, Kryetarja Krasniqi bëri të ditur se gjatë kësaj periudhe janë miratuar 550 vendime, mbi 60% e të cilave me unanimitet.

Në të njëjtën periudhë janë vendosur 38 gjopa për shkelje të përmbajtjes dhe 44 gjopa për pirateri televizive, me një vlerë të përgjithshme mbi 80 milionë lekë. Ndërkohë, nga 49 procese gjyqësore të

Në këtë kuadër, një rëndësi e veçantë iu kushtua përafrimit me instrumente të rëndësishme europiane, si Direktiva për Shërbimet Mediatike Audiovizive (AVMSD), Akti European për Lirinë e Medias (EMFA) dhe Akti për Shërbimet Digjitale (DSA).

Ndryshimet ligjore në proces synojnë të adresojnë sfidat e reja që sjell transformimi i mjedisit mediatik, duke forcuar përgjegjësinë e platformave digjitale, mbrojtjen e lirisë së medias, pavarësinë editoriale dhe transparencën e financimeve publike në sektor.

TRANSPARENCA E PRONËSISË, NJË STANDARD I DOMOSDOSHËMË

Një prej zhvillimeve të prezantuara në Tiranë ishte puna e AMA-s për ndërtimin e Regjistrit të Transparencës së Pronësisë së Medias Audiovizive. Regjistri përfaqëson një instrument të rëndësishëm për transparencën në tregun mediatik, pasi mundëson

përfunduar në shkallën e parë, 80% janë fituar nga AMA.

Këta tregues pasqyrojnë jo vetëm aktivitetin e Autoritetit, por edhe dimensionin e përgjegjësisë institucionale në një treg mediatik që evoluon vazhdimisht.

MEDIA PËR TË GJITHË: AKSESUESHMËRIA SI E DREJTË

Një prej temave qendrore të Mbledhjes së 63-të të EPRA-s ishte aksesueshmëria e përmbajtjeve mediatike për të gjitha audiencat, me fokus të veçantë te personat me aftësi të kufizuara.

Debati bashkoi në të njëjtën tryezë autoritete rregullatore, institucione europiane, organizata të shoqërisë civile dhe përfaqësues të industrisë mediatike. Në diskutime morën pjesë, ndër të tjerë, përfaqësues të Forumit European të Personave me Aftësi të Kufizuara, platformës 3Cat dhe Netflix.

Në panelin kushtuar strategjive për kapërcimin e barrierave të aksesueshmërisë morën pjesë Kryetarja e AMA-s, Armela Krasniqi, Stephen Taylor, drejtor për standardet dhe mbrojtjen e audiencës në Ofcom, Marcel Betzel, këshilltar për politikat ndërkombëtare në CvdM, dhe Frédéric Bokobza, zëvendës drejtor i përgjithshëm në Arcom, Francë.

Në ndërhyrjen e saj, Krasniqi e vendosi çështjen e aksesueshmërisë përtej dimensionit thjesht teknik apo rregullator, duke e cilësuar atë si një të drejtë themelore të njeriut.

Akresi në televizionin linear dhe në përmbajtjet online është një kusht i rëndësishëm për pjesëmarrjen e barabartë në jetën shoqërore, kulturore dhe në debatin publik.

Në këtë drejtim, AMA vijon komunikimin me ofruesit e shërbimeve mediatike audio dhe audiovizive, me synim zbatimin e detyrimeve ligjore dhe rritjen e aksesit në shërbimet mediatike.

Një prej drejtimeve të rëndësishme është edhe përshtatja e shërbimeve online me standardet ndërkombëtare të aksesueshmërisë, përfshirë WCAG 2.1, duke synuar një mjedis mediatik më gjithëpërfshirës dhe të aksesueshëm për të gjithë.

PËRVOJAT EUROPIANE, NJË PASURI E PËRBASHKËT

Konferenca e Tiranës krijoi hapësirë për shkëmbimin e praktikave konkrete ndërmjet vendeve europiane. Përfaqësues nga Spanja, Bullgaria dhe Lituania prezantuan përvojat e tyre në zbatimin e detyrimeve për aksesueshmërinë, ndërsa kontributet e Observatorit European Audioviziv dhe Këshillit të Europës pasuruan debatin me perspektiva dhe praktika të dimensionit europian.

Një mesazh i regjistruar nga Komisioni European iu përcoll gjithashtu pjesëmarrësve të konferencës.

Në kuadër të takimit u prezantua edhe faqja e re e internetit e EPRA-s, e konceptuar për një navigim më

të thjeshtë dhe një përvojë më të mirë të përdoruesit, përfshirë aksesin përmes pajisjeve celulare.

Në punimet e Mbledhjes së 63-të morën pjesë edhe Këshilli i Europës, Observatori European Audioviziv dhe Zyra e Përfaqësuesit të OSBE-së për Lirinë e Medias, në cilësinë e vëzhguesve të përhershëm. Në takim morën pjesë gjithashtu Bordi European për Shërbimet Mediatike, si vëzhgues ad hoc, si dhe përfaqësues të platformave 3Cat dhe Netflix, Forumit European të Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Cullen International.

NJË HAP I RËNDËSISHËM PËR AMA-N DHE SHQIPËRINË

Organizimi për herë të parë në Shqipëri i një prej takimeve më të rëndësishme të autoriteteve rregullatore europiane përbën një moment me rëndësi të veçantë për Autoritetin e Mediave Audiovizive.

Në një kohë kur teknologjia po transformon me ritme të shpejta mënyrën se si prodhohet, shpërndahet dhe konsumohet informacioni, bashkëpunimi ndërmjet autoriteteve rregullatore merr një rol gjithnjë e më të rëndësishëm.

Tirana dëshmoi se Shqipëria nuk është vetëm pjesë e këtij diskutimi, por synon të kontribuojë aktivisht në të. Për AMA-n, mikpritja e Mbledhjes së 63-të të EPRA-s ishte një mundësi për të prezantuar përvojën institucionale të vendit, për të ndarë praktikën e ndjekura në tregun shqiptar dhe, njëkohësisht, për të forcuar dialogun me partnerët europianë.

Nga transparenca e pronësisë të aksesueshmëria, nga liria e medias të sfidat e platformave digjitale, debati i zhvilluar në Tiranë dëshmoi se e ardhmja e rregullimit të medias është gjithnjë e më shumë një përpjekje e përbashkët europiane.

Takimi i radhës i Platformës Europiane të Autoriteteve Rregullatore, Mbledhja e 64-të, do të zhvillohet në Irlandë.

Pavarësi Apo Profesionalizëm?

Liria Editoriale/Integriteti Editorial – Modus Vivendi i Organizatës Mediatike

Mirela Oktrova

Kryetare e Këshillit të Ankesave

Çështja e transparencës së pronësisë përbën një prej temave qendrore të debatit mbi pluralizmin dhe lirinë e medias. Institucionet europiane e konsiderojnë njohjen e strukturave të pronësisë dhe financimit si parakusht për garantimin e transparencës, llogaridhënies dhe besimit të publikut ndaj medias. Po ndërsa rëndësia e transparencës së pronësisë si indikator për pavarësinë e medias gjen një konsensus të gjerë normativ, pyetja nëse pavarësia është tregues i mjaftueshëm për cilësinë e gazetarisë, mbetet e hapur.

Kjo pyetje bëhet veçanërisht e rëndësishme në një kohë kur debati publik priret ta identifikojë median e pavarur me median profesionale dhe median e varur me median joprofesionale, duke presupozuar ekzistencën e një marrëdhënieje lineare shkak-pasojë midis pavarësisë dhe profesionalizmit.

Përkundër këtij interpretimi simplist, literatura shkencore për sistemet mediatike, organizatat e medias dhe gazetarinë profesionale, me një qasje shumë më komplekse, në vend që ta shtrojë pyetjen, nëse media ndikohet apo jo, e zhvendos vëmendjen te mënyra se si ndikimet në nivel organizate administrohen (kufizohen dhe balancohen), në mënyrë që të mos cenojnë integritetin editorial.

Profesionalizmi përbën një veçori të sistemeve mediatike, të matshme nëpërmjet autonomisë profesionale, normave profesionale dhe shkallës së orientimit ndaj interesit publik (Hallin & Mancini, 2004). Këtej, profesionalizmi lidhet me standardet deontologjike dhe etike të procesit editorial, mesynim informimin e saktë, të verifikuar dhe në shërbim të interesit publik. Për rrjedhojë, lidhja midis pavarësisë dhe profesionalizmit nuk është lineare shkak-pasojë, por komplekse dhe e ndërmjetësuar nga autonomia profesionale, kultura organizative dhe mekanizmat, që garantojnë lirinë editoriale.

Profesionalizmi përbën një veçori të sistemeve mediatike, të matshme nëpërmjet autonomisë profesionale, normave profesionale dhe shkallës së orientimit ndaj interesit publik (Hallin & Mancini, 2004). Këtej, profesionalizmi lidhet me standardet deontologjike dhe etike të procesit editorial, me synim informimin e saktë, të verifikuar dhe në shërbim të interesit publik. Për rrjedhojë, lidhja midis pavarësisë dhe profesionalizmit nuk është lineare shkak-pasojë, por komplekse dhe e ndërmjetësuar nga autonomia profesionale, kultura organizative dhe mekanizmat, që garantojnë lirinë editoriale. Studimet mbi autonominë profesionale

në gazetari, e konsiderojnë atë, nga njëra anë, vlerë themelore dhe nga ana tjetër, të kushtëzuar nga faktorë politikë, ekonomikë dhe organizativë (Hanitzsch & Reich, 2021). Pavarësia editoriale, nga ana e saj, lidhet me aftësinë e organizatës mediatike për të mbrojtur procesin editorial nga ndërhyrjet e papërshtatshme të qendrave të ndryshme të ndikimit (McQuail, 2010). Në këtë qasje, vendimtar nuk është fakti se kush e zotëron median, por mënyra se si organizata mediatike ndërton marrëdhëniet ndërmjet pronësisë², menaxhimit dhe stafit redaksional, për të garantuar, që vendimmarrja editoriale të mbetet autonome dhe e orientuar nga standardet profesionale.

Në pikëpamje konceptuale është thelbësore të kuptohet, se çdo organizatë mediatike operon brenda një sistemi marrëdhëniesh ekonomike, politike, teknologjike dhe shoqërore. Pronarët, financuesit, reklamuesit, audienca, platformat dhe kuadri rregullator ushtrojnë ndikim mbi funksionimin e saj. Pavarësia nuk është mungesë/injorim ndikimesh, por aftësi e organizatës për t'i administruar ato pa cenuar lirinë editoriale. Vetë liria editoriale nuk është thjesht kompromis mes interesave konkurruese, por mekanizëm organizativ, që mundëson bashkëjetesën e tyre pa sakrifikuar integritetin profesional.

MITI I MEDIAS ABSOLUTISHT TË PAVARUR

Në diskursin publik, mediat ndahen zakonisht në "të

pavarura" dhe "të varura", sikur të bëhej fjalë për kategori qartësisht të dallueshme. Ndonëse, në një vështrim më të thelluar mbi mënyrën e funksionimit të organizatave mediatike, kjo ndarje rezulton është më tepër normative sesa empirike.

Asnjë organizatë mediatike nuk funksionon në vakum. Veprimtaria e saj zhvillohet brenda një rrjeti marrëdhëniesh ekonomike, politike, teknologjike dhe shoqërore, që ndikojnë në mënyra të ndryshme mbi prodhimin dhe shpërndarjen e informacionit. Mediat private varen nga reklamat, investimet dhe tregu; mediat publike nga financimi publik dhe kuadri rregullator; mediat jofitimprurëse nga donatorët; ndërsa platformat me abonim nga gatishmëria e audiencës për të financuar përmbajtjen. Edhe mediat më të avancuara teknologjikisht kushtëzohen nga algoritmet e platformave digjitale, infrastruktura e shpërndarjes së informacionit dhe ekonomia e vëmendjes.

Në këto rrethana, pyetja nuk shtrohet më, nëse media ndikohet apo jo, por nga cilët faktorë dhe në ç'masë ndikohet dhe, mbi të gjitha, si administrohen këto ndikime. Gazetaria zhvillohet brenda një "fushe", ku interesat ekonomike, politike, profesionale dhe simbolike bashkëveprojnë në mënyrë të vazhdueshme. Autonomia për rrjedhojë, nuk është një gjendje e dhënë, por rezultat i një ekuilibri të vazhdueshëm ndërmjet presioneve të jashtme dhe normave profesionale (Bourdieu, 1998).

Në të njëjtën linjë, studimet mbi ekonominë politike të medias e trajtojnë organizatën mediatike njëkohësisht si organizatë me mision publik dhe si organizatë ekonomike, e cila duhet të harmonizojë prodhimin e informacionit me sigurimin e burimeve financiare të nevojshme për funksionimin e saj (Garnham, 1990; Picard, 2002; Doyle, 2013). Ky dualitet nuk përbën një devijim nga funksioni i medias, por një karakteristikë të natyrshme të organizimit të saj.

Parë nga kjo perspektivë, pavarësia nuk mund të kuptohet si mungesë e çdo forme varësie. Një media tërësisht e pavarur nga publiku, tregu, burimet e informacionit, kuadri ligjor apo përgjegjësitë që burojnë prej tyre do të përbente një abstraksion teorik pa referenca tek organizatat reale. Utopizmi i pavarësisë absolute dikton nevojën e kuptimit të diferencuar të pavarësisë. Kështu, vetëm në kuptim formal, pavarësia nënkupton mungesën e ndërhyrjeve arbitrare në procesin editorial. Në kuptim funksional, ajo shpreh aftësinë e organizatës mediatike për të administruar në mënyrë transparente dhe të balancuar marrëdhëniet me pronarët, financuesit dhe aktorët e tjerë, që ia ndikojnë veprimtarinë, në mënyrë që këto ndikime të mos ushtrojnë tryzni mbi vendimmarrjen editoriale. Nga ky këndvështrim, ndarja tradicionale ndërmjet mediave "të pavarura" dhe "të varura" humbet një pjesë të fuqisë së saj domethënëse: fokusi nuk është më te "ndikimi", si i tillë, por te "rreziku i tij potencial" për cenimin e procesit editorial. Për rrjedhojë, vëmendja lipset të zhvendoset te mënyra e administrimit të varësive prej

organizatës mediatike. Nga ky këndvështrim, koncepti i lirisë editoriale, nuk është thjesht sinonim i pavarësisë, por mekanizmi organizativ që mundëson harmonizimin e marrëdhënieve ndërmjet pronësisë, financimit, menaxhimit dhe redaksisë, duke garantuar integritetin e veprimtarisë editoriale dhe orientimin e saj drejt interesit publik.

LIRIA EDITORIALE – MODUS VIVENDI I ORGANIZATËS MEDIATIKE

Në literaturën bashkëkohore, liria editoriale nuk kuptohet si kundërvënie ndërmjet synimeve redaksionale dhe interesave të pronësisë, financimit apo interesave ekonomikë, por si mekanizmi organizativ, që i harmonizon këto marrëdhënie, për të garantuar integritetin editorial. Ajo nënkupton të drejtën dhe aftësinë e redaksisë për të marrë vendime profesionale mbi përmbajtjen, pa ndërhyrje të papërshtatshme nga pronarët, financuesit, reklamuesit, aktorët politikë apo qendra të tjera ndikimi (McQuail, 2010). Në këtë kuptim, objekti i mbrojtjes nuk është organizata mediatike si e tillë, por procesi editorial në integritetin e vet.

Liria editoriale mbështetet mbi një ndarje të qartë të përgjegjësisë të pronësisë dhe përgjegjësisë të menaxhimit, me synim përcaktimin e një orientimi strategjik, brenda të cilit, nga njëra anë, garantohen burimet e organizatës dhe, nga ana tjetër, garantohet funksionimi i pandikuar i redaksisë në vendimmarrjen e saj editoriale. Pikërisht këta kufij organizativë, por dhe procedurat editoriale, transparenca dhe meka-nizmat e përgjegjësisë profesionale, janë garancitë konkrete të lirisë editoriale.

Liria editoriale mbështetet mbi një ndarje të qartë të përgjegjësisë të pronësisë dhe përgjegjësisë të menaxhimit, me synim përcaktimin e një orientimi strategjik, brenda të cilit, nga njëra anë, garantohen burimet e organizatës dhe nga ana tjetër, garantohet funksionimi i pandikuar i redaksisë në vendimmarrjen e saj editoriale. Pikërisht këta kufij organizativë, por dhe procedurat editoriale, transparenca dhe meka-nizmat e përgjegjësisë profesionale, janë garancitë konkrete të lirisë editoriale. Në këtë kuptim, liria editoriale përfaqëson dimensionin funksional të pavarësisë së një medieje. Nëse pavarësia krijon kushtet organizative për ushtrimin e gazetarisë, liria editoriale përcakton mënyrën se si këto kushte materializohen në praktikën e përditshme të organizatës mediatike. Ajo nuk i eliminon ndikimet e mjedisit ekonomik, politik apo shoqëror, por krijon kushtet, që ato të mos cenojnë integritetin editorial të punës së saj të përditshme dhe orientimin e gazetarisë drejt interesit publik. Pikërisht për këtë arsye, liria editoriale konsiderohet si modus vivendi (lat. mënyrë jetese) i organizatës mediatike. Ajo nuk është rezultat kompromisesh të rastësishme ndërmjet interesave të ndryshme, por një model i qëndrueshëm organizimi pune, ku pronësia, financimi,

menaxhimi dhe redaksia bashkëjetojnë mbi bazën e roleve dhe përgjegjësi organizative qartësisht të ndara. Sa më funksionale dhe të konsoliduar të jenë këta mekanizma, aq më të mëdha janë gjasat, që pavarësia të mos mbetet një devizë formale e organizatës, por të mishërohet në integritetin dhe standardin e procesit editorial.

Një qasje e tillë riorienton në fund të fundit edhe kriteret e vlerësimit të organizatave mediatike. Pasi në qendër të analizës nuk qëndron më vetëm modeli i pronësisë apo burimet e financimit, por para së gjithash, cilësia e mekanizmave, që garantojnë lirinë editoriale. Në këtë këndvështrim, informacioni mbi marrëdhëniet e pronësisë nuk mjafton për të verifikuar shkallën e pavarësisë së organizatës mediatike. Rëndësi vendimtare marrin këtu standardet e organizimit të brendshëm të organizatës mediatike dhe kapaciteti apo aftësia e saj konkrete për të garantuar ushtrimin profesional të gazetarisë.

PROFESIONALIZMI – PRODUKT I LIRISË EDITORIALE

Profesionalizmi në gazetari lidhet me respektimin e një sistemi normash dhe standardesh, përfshirë saktësinë, verifikimin dhe balancimin e informacionit, ndarjen e faktit nga opinioni, transparencën, përgjegjësinë dhe orientimin ndaj interesit publik (Schudson, 2001).

Në analizën e sistemeve mediatike, profesionalizmi trajtohet si një dimension i veçantë, i karakterizuar nga zhvillimi i normave profesionale, autonomia e gazetarisë dhe orientimi ndaj interesit publik (Hallin & Mancini, 2004). Për rrjedhojë, ai nuk përcaktohet nga modeli i pronësisë apo burimet e financimit të organizatës mediatike, por nga standardet e gazetarisë, që ajo aplikon. Profesionalizmi nuk do kuptuar as vetëm si atribut i gazetarit si individ, por edhe si veçori e mënyrës së organizimit të procesit editorial. Ai arrihet me procedura editoriale, me kulturë profesionale, mekanizma transparence, vetërregullim dhe përgjegjësi ndaj publikut. Këta elementë krijojnë kushtet, që liria editoriale të shndërrohet në gazetari cilësore dhe të besueshme. Profesionalizmi, jo vetëm, që nuk është pasojë automatike e pavarësisë, por s'është as e dhënë e pandryshueshme. Ai është proces i vazhdueshëm, ku organizata mediatike administron lirinë e vet editoriale çdo ditë dhe rast pas rasti.

Indikatori i parë dhe më i drejtpërdrejtë i qëndrueshmërisë së këtij procesi është besueshmëria e medias. Publiku nuk është në gjendje të vlerësojë përditë shkallën e pavarësisë së një organizate mediatike, por gjykon cilësinë e informacionit që merr, mënyrën se si verifikohen faktet, korrigjohen gabimet, respektohen standardet profesionale dhe ushtrohet përgjegjësia editoriale. Besueshmëria nuk buron nga deklarimi i pavarësisë, por nga përvoja e vazhdueshme e publikut me cilësinë e gazetarisë. Pavarësia, liria editoriale dhe profesionalizmi përfaqësojnë dimensione të ndryshme të funksionimit të organizatës mediatike. Pavarësia krijon kushtet e jashtme ose bazike të funksionimit të organizatës, liria editoriale vendos ekuilibrat e marrëdhënieve, që garantojnë integritetin e procesit editorial, ndërsa profesionalizmi është procesi i

përkthimit të standardeve editoriale në produkt mediatik. Ndërveprimi i vazhdueshëm ose i qëndrueshëm mes tyre krijon bazën për besueshmëri të medias ose besim të publikut.

MODELET E MARRËDHËNIES MIDIS PAVARËSISË DHE PROFESIONALIZMIT

Marrëdhënia ndërmjet pavarësisë organizative dhe profesionalizmit editorial sipas peshës dhe standardit të secilit dimension nuk prodhon një model të vetëm funksionimi, por ofron konfigurime të ndryshme profilesh organizative. Pikërisht mbi këtë bazë mund të dallohen katër modele analitike, të cilat paraqesin mënyra të ndryshme të organizimit të procesit editorial dhe të ushtrimit të gazetarisë.

1. Media e pavarur dhe profesionale përfaqëson standardin më të lartë të funksionimit të organizatës mediatike. Pavarësia organizative shoqërohet me mekanizma efektivë të lirisë editoriale, kulturë të konsoliduar profesionale dhe përgjegjësi ndaj publikut. Në këtë model, pavarësia krijon kushtet që profesionalizmi të konkretizohet në gazetari cilësore, të besueshme dhe në shërbim të interesit publik.

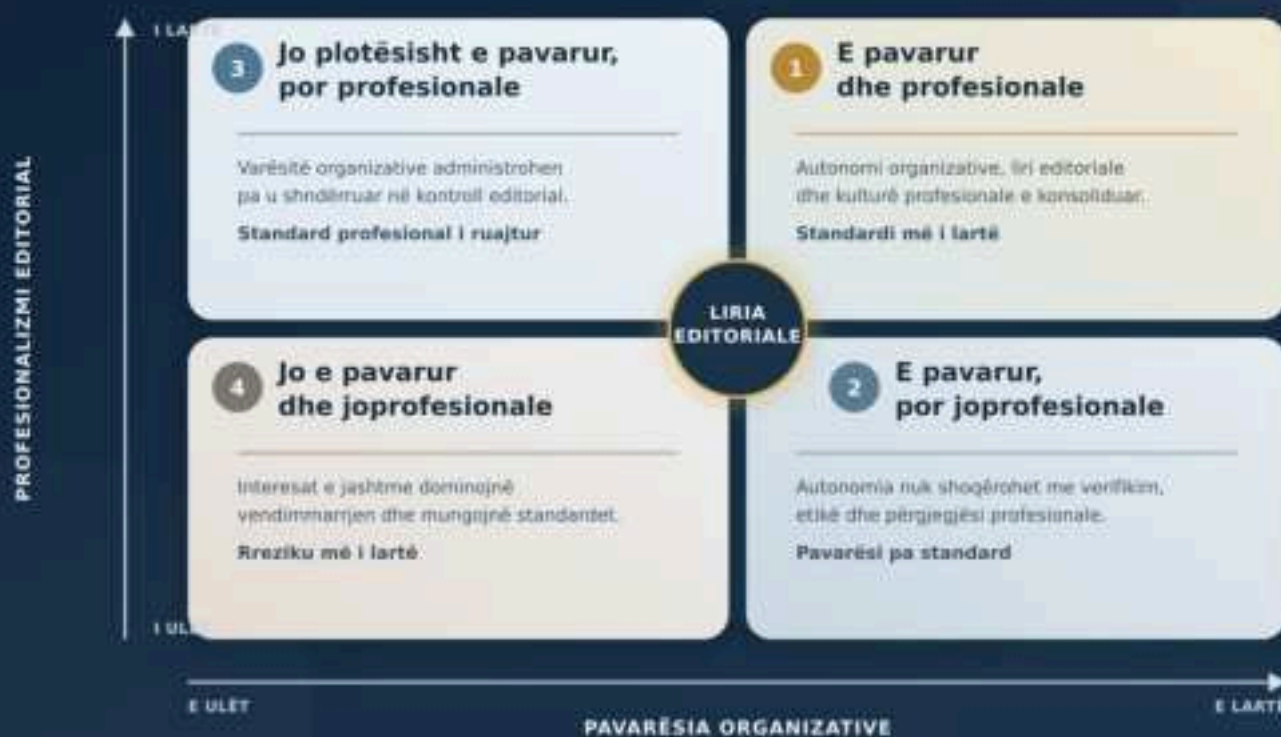
2. Media e pavarur, por joprofesionale është rasti, kur pavarësia nuk mjafton për të garantuar profesionalizmin. Organizata mediatike mund të mos jetë e ekspozuar ndaj kontrollit të drejtpërdrejtë politik apo ekonomik, por, megjithatë, mund të prodhojë përmbajtje të paverifikuar, sensacionale, manipuluese ose të njëanshme. Në këtë rast, mungesa e standardeve profesionale e zhvleftëson potencialin demokratik, që ofron pavarësia.

3. Media jo plotësisht e pavarur, por profesionale pasqyron një situatë të zakonshme në tregjet bashkëkohore të medias. Organizata mediatike operon në kushte të caktuara varësie, të buruara nga pronësia, financimi apo mjedisi institucional, por lë hapësirë për liri editoriale, duke u ofruar profesionistëve mundësi për standard profesional. Ky model dëshmon, se profesionalizmi nuk barazohet me mungesën e ndikimit, por nga aftësia për ta manaxhuar atë në mënyrë të tillë, që ai të mos prodhojë kontroll editorial.

4. Media jo e pavarur dhe joprofesionale përfaqëson situatën më problematike. Organizata mediatike nuk gëzon pavarësi organizative, nuk garanton liri editoriale dhe nuk respekton standardet profesionale. Vendimmarrja editoriale dominohet nga interesa të jashtme, ndërkohë që mungojnë edhe mekanizmat e

Modelet e marrëdhënies ndërmjet pavarësisë dhe profesionalizmit

Katër konfigurime të mundshme të organizimit dhe praktikës editoriale

Tipologji analitike: katër ndërmjet modeleve janë të lëvizshme.

transparencës, vetërregullimit dhe përgjegjësisë. Në këto kushte, media humbet edhe aftësinë për të përmbushur funksionin e saj demokratik, edhe besimin e publikut.

Modelet e paraqitura më sipër gjithsesi nuk përfaqësojnë kategori të ngurta. Në praktikë, kufijtë ndërmjet tyre janë të lëvizshëm, pasi një organizatë mediatike mund të kalojë nga një model në tjetrin si rezultat i ndryshimeve në pronësi, financim, kulturë organizative apo në standardin e lirisë editoriale. Ndaj tipologjia e paraqitur shërben thjesht si një instrument studimor, për të shpjeguar se profesionalizmi nuk është pasojë automatike e pavarësisë organizative dhe se varësia organizative nuk e përjashton domosdoshmërisht gazetarinë profesionale. Cilësia e produktit gazetaresk, në fund të fundit, nuk përcaktohet nga shkalla e pavarësisë në vetvete, por nga mënyra se si organizata mediatike administron marrëdhëniet me mjedisin në të cilin operon dhe organizon procesin e saj editorial, në mënyrë që të garantojë lirinë editoriale.

Si përfundim, mund të thuhet, që pavarësia dhe profesionalizmi nuk janë sinonime. Pavarësia përbën një kusht të rëndësishëm organizativ për funksionimin demokratik të medias, por ajo nuk garanton, në vetvete, cilësinë e gazetarisë. Po kështu, profesionalizmi nuk përcaktohet ekskluzivisht nga modeli i pronësisë apo nga shkalla e autonomisë formale të organizatës mediatike, por nga standardet sipas të cilave organizohet në vazhdimësi procesi editorial.

Nga kjo perspektivë, liria editoriale përfaqëson mekanizmin organizativ, që harmonizon marrëdhëniet ndërmjet pronësisë, financimit, menaxhimit dhe stafit redaksional, duke garantuar integritetin editorial. Pikërisht ky ekuilibër krijon kushtet, që pavarësia të ushtrohet në mënyrë profesionale dhe të prodhojë gazetari të besueshme, në shërbim të interesit publik.

Për rrjedhojë, vlerësimi i organizatave mediatike nuk duhet të kufizohet as vetëm te transparenca e pronësisë dhe as vetëm te pretendimi për pavarësi, por duhet të

shtrihet tek analiza e mekanizmave, që garantojnë lirinë editoriale, vetërregullimin, përgjegjësinë profesionale dhe respektimin e standardeve të gazetarisë. Vetëm një qasje e tillë mundëson një kuptim më të plotë të marrëdhënies ndërmjet pavarësisë dhe profesionalizmit, duke e zhvendosur vëmendjen nga ekzistenca e ndikimeve të mënyra se si ato administrohen në funksion të gazetarisë profesionale.

Bibliografia

- Bourdieu, P. (1998). On Television. New Press.
- Council of Europe. (2018). Recommendation CM/Rec(2018)1 of the Committee of Ministers to Member States on Media Pluralism and Transparency of Media Ownership. Council of Europe.
- European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1083 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 establishing a common framework for media services in the internal market (European Media Freedom Act – EMFA). Official Journal of the European Union.
- Habermas, J. (1962). Strukturwandel der Öffentlichkeit: Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft. Hermann Luchterhand Verlag.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics. Cambridge University Press.
- Hanitzsch, T., & Reich, Z. (2021). Theorizing Journalism as a Profession. In K. Wahl-Jorgensen & T. Hanitzsch (Eds.), The Handbook of Journalism Studies (2nd ed.). Routledge.
- McQuail, D. (2010). McQuail's Mass Communication Theory (6th ed.). SAGE.
- Mill, J. S. (1859). On Liberty. John W. Parker and Son.
- Milton, J. (1644). Areopagitica: A Speech for the Liberty of Unlicensed Printing. London.
- OSCE. (2008). The Amsterdam Recommendations on Freedom of the Media and the Internet. Organization for Security and Co-operation in Europe.
- Schudson, M. (2001). "The Objectivity Norm in American Journalism." Journalism, 2(2), 149–170.

NEVOJA E SHQIPËRISË PËR KALIMIN DREJT TRANSMETIMEVE RADIOFONIKE DIGJITALE

Vasil Mitezi

Drejtör, Drejtoria e Planifikimit të Frekuencave dhe TIK

Në Shqipëri, sektori radiofonik është zhvilluar historikisht mbi bazën e transmetimeve analoge FM në brezin 87.5–108 MHz. Ky brez ka shërbyer për ndërtimin e rrjeteve kombëtare, rajonale dhe lokale radiofonike, duke mundësuar një mbulim të gjerë të territorit dhe akses të publikut në shërbimet radiofonike. Megjithatë, zhvillimi gradual i tregut mediatik, rritja e numrit të operatorëve dhe kërkesa për licencimin e shërbimeve të reja kanë sjellë një presion të vazhdueshëm mbi burimet ekzistuese të spektrit.

Në këtë kontekst, implementimi i teknologjisë Digital Audio Broadcasting Plus (DAB+) përbën një zgjidhje strategjike për Shqipërinë, pasi kalimi drejt transmetimeve digjitale do të mundësojë përdorimin më efikas të spektrit frekuencor, rritjen e kapacitetit të transmetimit dhe krijimin e një modeli të ri për zhvillimin e tregut radiofonik.

PËRFITIMET E IMPLEMENTIMIT TË DAB+ PËR SHQIPËRINË

Për Shqipërinë, avantazhi kryesor i DAB+ lidhet me përdorimin më efikas të spektrit radiofonik. Ndryshe nga FM, ku çdo frekuencë përdoret për një program të vetëm, një multipleks DAB+ në brezin VHF Band III mund të transmetojë një numër të madh programesh radiofonike në të njëjtin burim frekuencor. Kjo rrit kapacitetin e tregut, mundëson licencimin e më shumë operatorëve pa nevojën e alokimit të frekuencave shtesë dhe krijon një model më fleksibël administrimi të spektrit, të bazuar në menaxhimin e kapacitetit të multipleksit. Një qasje e tillë do të favorizonte zhvillimin e operatorëve lokalë dhe rajonalë, si edhe krijimin e radio stacioneve tematike, komunitare, kulturore dhe shërbimeve të tjera të specializuara, të cilat aktualisht kufizohen nga mungesa e burimeve frekuencore FM.

PLANIFIKIMI I FREKUENCAVE DAB+ NË SHQIPËRI SIPAS MARRËVESHJES GE06 DHE KOORDINIMIT NDËRKOMBËTAR

Implementimi i DAB+ në Shqipëri lidhet drejtpërdrejt me planifikimin ndërkombëtar të spektrit në brezin

VHF Band III (174–230 MHz), i cili është përcaktuar si brezi kryesor për transmetimet audio digjitale për shkak të mbulimit efikas dhe karakteristikave të favorshme të propagimit. Baza rregullatore është Marrëveshja Rajonale e Gjenevës 2006 (GE06), e administruar nga ITU, e cila përcakton planin ndërkombëtar të frekuencave për transmetimet digjitale dhe i njej Shqipërisë të drejta për përdorimin e burimeve spektrale për zhvillimin e rrjeteve DAB. Megjithatë, implementimi praktik kërkon planifikim të detajuar teknik dhe koordinim ndërkufitar me administratat fqinje.

Numri	Alotmenti 1 (Veri)	Alotmenti 2 (Jug)	Sub Alotmenti
1	11D	11B	11A
2	12B	12C	12A

Tabela 1: Plani GE06 për Shqipërinë – Rrjeti T-DAB

Numri	Shkodër	Kukës	Diber	Lezhë	Tiranë	Elbasan	Fier	Berat	Korçë	Gjirokastër	Vlorë	Sub AL Tiranë
1	9	9	8	9	10	7	10	5	6	8	8	6

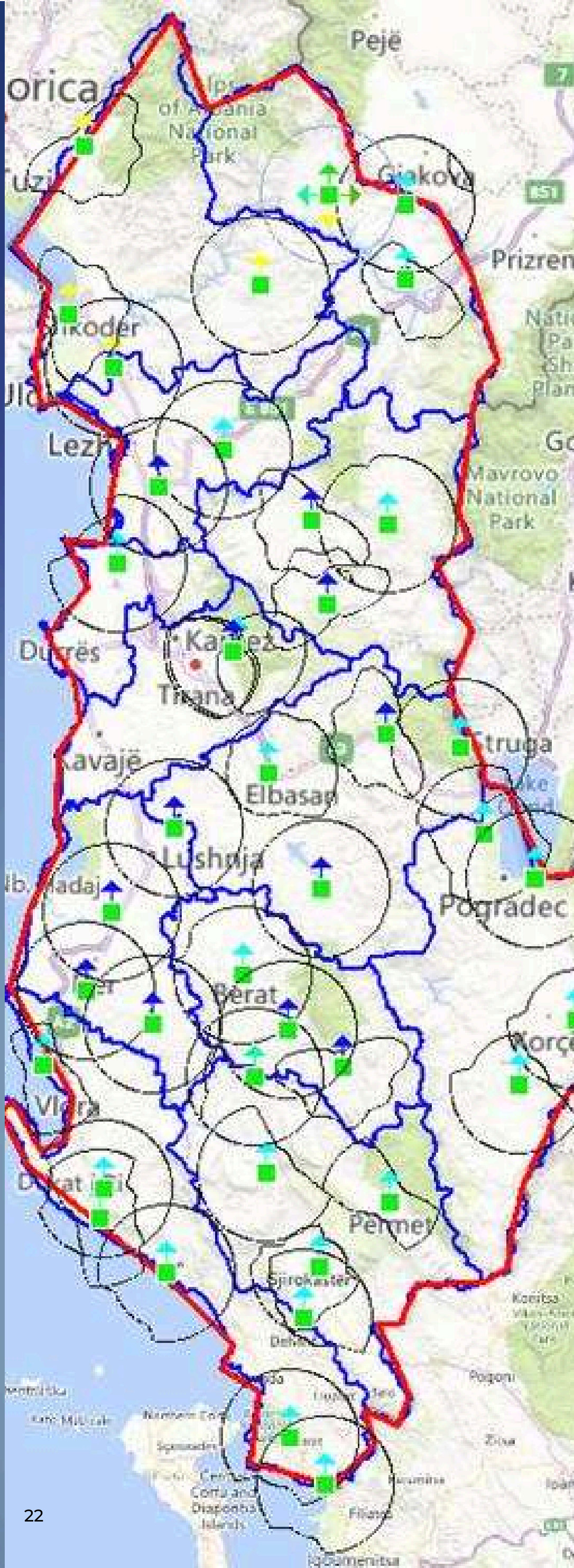
Tabela 2: Plani GE06 për Shqipërinë – Rrjeti DVB-T2

Përveç burimeve të planifikuara në kuadër të GE06, një rëndësi të veçantë për Shqipërinë ka procesi i koordinimit ndërkombëtar në kuadër të Marrëveshjes Adriatiko-Joniane për përdorimin e brezit VHF Band III për shërbimet DAB+.

Pozicioni gjeografik i Shqipërisë, në zonën e Adriatikut dhe Jonit, e vendos vendin në një situatë ku planifikimi i frekuencave nuk mund të realizohet vetëm në nivel kombëtar. Sinjalet radioelektrike në brezin VHF mund të përhapen përtej kufijve kombëtarë, veçanërisht në zona detare dhe gjatë periudhave me kushte të favorshme atmosferike. Për këtë arsye, koordinimi ndërmjet administratave është një element thelbësor për garantimin e përdorimit efektiv të spektrit dhe shmangien e interferencave të dëmshme.

Marrëveshja Adriatiko-Joniane ka krijuar një kuadër teknik për rishikimin dhe optimizimin e burimeve frekuencore të vendeve pjesëmarrëse, duke marrë në konsideratë zhvillimet e reja në sektorin e transmetimeve digjitale radiofonike dhe nevojën për një shpërndarje më efikase të kapaciteteve në Band III. Për Shqipërinë, pjesëmarrja në këtë proces ka pasur një rëndësi strategjike, pasi ka krijuar mundësi për sigurimin e burimeve shtesë frekuencore përtej planifikimit fillestar të GE06. Procesi i koordinimit ka përfshirë analiza teknike me administratat fqinje, përfshirë Kroacinë, Malin e Zi, Greqinë, Italinë dhe Maqedoninë e Veriut, me qëllim përcaktimin e konfigurimeve që sigurojnë mbrojtjen reciproke të shërbimeve.

Për shkak të afërsisë gjeografike dhe përdorimit intensiv të spektrit në rajon, koordinimi ka kërkuar analiza të detajuara mbi nivelet e fushës elektromagnetike, distancat e mbrojtjes dhe kushtet e interferencave potenciale.

Në kuadër të punës teknike të zhvilluar nga Drejtoria e Planifikimit të Frekuencave dhe TIK (DPFTIK) gjatë dy viteve të fundit, AMA ka përfunduar me sukses procesin e koordinimit ndërkombëtar në nivel allotmenti me administratat e shteteve fqinje pjesëmarrëse në Marrëveshjen Adriatiko-Joniane për planifikimin e brezit VHF Band III. Si rezultat i këtij procesi, është arritur dakordësimi për përfshirjen e një rrjeti të tretë DAB dhe rikonfigurimin e planit kombëtar në 11 allotmente dhe 1 sub-allotment, duke zëvendësuar strukturën fillestare të ndarjes vetëm në dy zona të mëdha (Veri dhe Jug).

Ky riplanifikim rrit ndjeshëm fleksibilitetin e administrimit të spektrit, mundëson dimensionimin më efikas të rrjeteve sipas kërkesave të mbulimit dhe krijon bazën teknike e rregullatore për zhvillimin e rrjeteve kombëtare, rajonale dhe lokale DAB+, duke zgjeruar mundësitë për licencimin e operatorëve të rinj dhe për një shfrytëzim më racional të burimeve frekuencore.

Ndryshe nga FM, ku planifikimi bazohet në frekuenca individuale, DAB+ përdor planifikimin në nivel rrjeti dhe multipleksi, duke mundësuar ndërtimin e rrjeteve Single Frequency Network (SFN), ku disa transmetues operojnë në të njëjtën frekuencë. Kjo qasje është veçanërisht e përshtatshme për Shqipërinë, pasi lejon përdorim më efikas të spektrit dhe optimizim të mbulimit në një territor me relief malor dhe shpërndarje jo uniforme të popullsisë.

Projektimi i rrjetit mbështetet në simulime me mjete si HTZ Communications dhe në modelet e propagimit ITU-R P.1546 dhe P.1812, të cilat mundësojnë optimizimin e lokacioneve transmetuese, parametrave teknikë dhe analizën e përputhshmërisë ndërkufitare.

Projektimi i rrjetit mbështetet në simulime me mjete si HTZ Communications dhe në modelet e propagimit ITU-R P.1546 dhe P.1812, të cilat mundësojnë optimizimin e lokacioneve transmetuese, parametrave teknikë dhe analizën e përputhshmërisë ndërkufitare.

GJENDJA AKTUALE E PROCESIT TË IMPLEMENTIMIT TË DAB+ NË SHQIPËRI

Në Shqipëri, procesi i kalimit drejt transmetimeve digjitale radiofonike është ende në fazën e planifikimit teknik dhe institucional, ku fokusi kryesor ka qenë vlerësimi i burimeve frekuencore, analizimi i skenarëve të mbulimit dhe përcaktimi i modeleve të mundshme të implementimit.

Autoriteti i Mediave Audiovizive (AMA), në cilësinë e institucionit përgjegjës për rregullimin e sektorit audioviziv dhe administrimin e aspekteve teknike të transmetimeve, ka zhvilluar analiza paraprake mbi mundësinë e ndërtimit të rrjeteve DAB+ në territorin shqiptar.

Këto analiza kanë përfshirë vlerësimin e parametrave teknikë të rrjeteve, identifikimin e pikave potenciale të transmetimit, analizën e mbulimit radioelektrik dhe përdorimin e mjeteve profesionale të simulimit.

Një komponent i rëndësishëm i këtij procesi është përdorimi i platformave të specializuara si HTZ Communications, e cila mundëson modelimin e rrjeteve DAB duke marrë në konsideratë parametrat realë të terrenit, karakteristikat e antenave, fuqitë transmetuese dhe modelet ndërkombëtare të propagimit.

Përmes këtyre analizave mund të përcaktohet konfigurimi optimal i një rrjeti DAB+ kombëtar, duke identifikuar numrin e nevojshëm të lokacioneve transmetuese, kapacitetin e mbulimit dhe nivelin e interferencave me rrjetet e vendeve fqinje.

Gjithashtu, Shqipëria ka qenë pjesë e diskutimeve dhe proceseve ndërkombëtare që lidhen me zhvillimin e standardeve dhe politikave për transmetimet digjitale, përmes pjesëmarrjes në aktivitetet e organizatave si ITU dhe grupet teknike europiane që trajtojnë administrimin e spektrit dhe zhvillimin e shërbimeve të reja radiofonike.

Burimet frekuencore të siguruar përmes GE06 dhe koordinimeve ndërkombëtare krijojnë bazën teknike, ndërsa sfida kryesore mbetet krijimi i një modeli të qëndrueshëm implementimi që do të mundësojë kalimin nga një treg i kufizuar nga mungesa e frekuencave FM drejt një ekosistemi digjital më fleksibël dhe konkurrues.

AMA-TAIEX, workshop për përafrimin e kuadrit ligjor të medias audiovizive me legjislacionin e Bashkimit European

TRANSPARENCA E PRONËSISË MEDIATIKE, NJË HAP I RËNDËSISHËM DREJT STANDARDEVE EUROPIANE

Autoriteti i Mediave Audiovizive në kuadër të instrumentit TAIEX të Komisionit European, zhvilloi në Tiranë, më 16–17 korrik 2026, workshop-in me temë “Zhvillimi i kuadrit ligjor për median audiovizive në përputhje me Direktivën për Shërbimet Mediatike Audiovizive (AVMSD) dhe Aktin European për Lirinë e Medias (EMFA)”. Aktiviteti synoi të mbështesë AMA-n në zbatimin e ndryshimeve të fundit të Ligjit nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, si dhe në vijimin e procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar me kuadrin rregullator të Bashkimit European në fushën e mediave audiovizive. Workshop-i mbledhi përfaqësues të industrisë dhe të operatorëve që ushtrojnë veprimtarinë në tregun audioviziv, institucione shqiptare dhe europiane, ekspertë dhe rregullatorë të vendeve anëtare të BE-së. Diskutimet krijuan një hapësirë profesionale për shkëmbimin e përvojave, praktikave më të mira dhe modeleve konkrete për zbatimin e legjislacionit european në fushën e medias.

TRANSPARENCA E PRONËSISË SË MEDIAS

Një nga çështjet kryesore të trajtuara gjatë workshop-it ishte përafrimi i legjislacionit shqiptar me standardet e Bashkimit European, veçanërisht në kuadër të zhvillimeve më të fundit në fushën e lirisë dhe transparencës së medias. Në qendër të diskutimeve ishte Ligji nr. 15/2026, i cili sjell ndryshime të rëndësishme në Ligjin nr. 97/2013. Ndryshimet përbëjnë një hap të rëndësishëm drejt harmonizimit të kuadrit shqiptar me Aktin European për Lirinë e Medias (European Media Freedom Act – EMFA), duke vendosur transparencën e pronësisë mediatike në një rol të rëndësishëm të reformës. Një nga risitë kryesore është krijimi i Regjistrit të Pronësisë së Ofruesve të Shërbimeve Mediatike Audiovizive (OSHMA), i cili do të administrohet nga AMA. Regjistri do të jetë elektronik dhe i aksesueshëm për publikun, duke përmbajtur informacion mbi strukturën e pronësisë së mediave

audiovizive dhe pronarët përfitues. Krijimi i këtij regjistri synon të rrisë transparencën në sektorin audioviziv dhe t'i mundësojë publikut një akses më të drejtpërdrejtë në informacionin mbi pronësinë e subjekteve mediatike. Po ashtu, ndryshimet ligjore parashikojnë detyrime të reja për ofruesit e shërbimeve mediatike audiovizive, të cilët, krahas informacionit bazë mbi subjektin, do të duhet të bëjnë transparente strukturën e pronësisë, identitetin e pronarëve përfitues, si dhe shumën totale vjetore të fondeve publike të përfituara nga reklama shtetërore dhe reklama të financuara nga autoritete apo subjekte publike të vendeve të treta.

ROLI I AMA-S NË ADMINISTRIMIN DHE MBIKËQYRJEN E REGJISTRIT

Një tjetër element i rëndësishëm i diskutimeve ishte roli i AMA-s në administrimin dhe mbikëqyrjen e Regjistrit të Pronësisë. Procesi nuk lidhet vetëm me mbledhjen e të dhënave, por edhe me garantimin e saktësisë, përditësimit dhe aksesit të publikut në informacion. Në të njëjtën kohë, mbrojtja e jetës private dhe respektimi i legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale mbeten parime themelore në administrimin e këtij informacioni. Gjatë workshop-it u diskutuan gjithashtu ndryshimet e propozuara në Rregulloren për komunikimet tregtare, të cilat synojnë rritjen e transparencës mbi fondet e përfituara nga mediat për reklamat shtetërore. Informacioni mbi këto fonde parashikohet të bëhet pjesë e regjistrit kombëtar të pronësisë mediatike, të përditësohet çdo gjashtë muaj dhe të publikohet edhe në Buletinin periodik të AMA-s. Qëllimi është informimi i publikut mbi vlerat totale të fondeve publike të përfituara nga mediat, pa synuar publikimin e kontratave individuale apo identitetit të reklamuesve. Në diskutime u trajtuan edhe ndryshimet që lidhen me volumin e lejuar të reklamave, duke përcaktuar kufijtë maksimalë të transmetimit në intervale të ndryshme orare, si dhe kategoritë që

përfshihen nga llogaritja e kufirit prej 20 për qind të kohës së transmetimit.

EKSPERTË TË BE-SË NDAJNË PRAKTIKAT MË TË MIRA

Workshop-i u hap nga Kryetarja e Autoritetit të Mediave Audiovizive, Znj. Armela Krasniqi, e cila shprehu mirënjohjen për ekspertët dhe partnerët europianë që mundësuan organizimin e aktivitetit. Në fjalën e saj, Znj. Krasniqi theksoi rëndësinë e bashkëpunimit të AMA-s me institucionet e Bashkimit Europian dhe autoritetet homologe të vendeve anëtare, si një element thelbësor për modernizimin e politikave dhe praktikave rregullatore në fushën e medias audiovizive. Ajo nënvizoi gjithashtu se kuadri ligjor shqiptar për median audiovizive është zhvilluar në mënyrë graduale dhe të vazhdueshme, në përputhje me evolucionin e legjislacionit europian dhe me nevojat e një tregu mediatik në transformim të vazhdueshëm. Ekspertët e Bashkimit Europian prezantuan praktikën më të mirë të vendeve anëtare lidhur me deklarin e pronësisë së medias, regjistrat publikë të transparencës, mekanizmat e raportimit, bashkëpunimin ndër-institucional dhe mbikëqyrjen rregullatore. Në fokus ishte gjithashtu procesi i hartimit të legjislacionit dytësor dhe akteve zbatuese të nevojshme për zbatimin efektiv të kuadrit të ri ligjor në Shqipëri.

SESION TRAJNIMI PËR STAFIN E AMA-S

Nëpërmjet këtij aktiviteti synohet forcimi i kapaciteteve institucionale të Autoritetit të Mediave Audiovizive, shkëmbimi i praktikave më të mira me autoritetet homologe të vendeve anëtare të BE-së dhe mbështetja e procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar me acquis të Bashkimit Europian në fushën e mediave audiovizive. Dita e dytë e workshop-it TAIEX vijoi me një sesion trajnimi të dedikuar për stafin e AMA-s, i cili u zhvillua në format ndërveprues mes ekspertëve të Bashkimit Europian dhe specialistëve të Autoritetit. Sesioni u fokusua në diskutimin praktik të çështjeve që lidhen me zbatimin e kuadrit të ri rregullator, mekanizmat e transparencës së pronësisë mediatike, mbikëqyrjen dhe praktikën institucionale të vendeve anëtare të BE-së. Workshop-i TAIEX përfaqësoi një mundësi të rëndësishme për shkëmbimin e ekspertizës dhe përvojave europiane, duke kontribuar në forcimin e kapaciteteve të AMA-s dhe në avancimin e procesit të përafrimit të kuadrit ligjor shqiptar me standardet e Bashkimit Europian në fushën e medias audiovizive.

ÇFARË ËSHTË TAIEX

TAIEX është një instrument i Komisionit Europian që ofron asistencë teknike afatshkurtër për administratat publike të vendeve partnere, duke mbështetur përafrimin e legjislacionit dhe praktikave të tyre me standardet e Bashkimit Europian.

Liria e fjalës dhe pluraliteti i mendimeve nuk mund të jenë “strehë” për gjuhën e urrejtjes dhe diskriminimin

Arben Muka

Drejtor
Drejtoria e Monitorimit dhe Analizës

Nëse i referohemi treguesve të monitorimit dhe analizës për përmbajtjet audiovizive të transmetuara nga subjektet audiovizive, në krye të shkeljeve të identifikuar në 6-mujorin e parë të vitit 2026 është zëri “gjuhë urrejtje dhe diskriminim”. Në tabelën e tipologjisë së problematikave me mosrespektimin e kërkesave të ligjit 97/2013 “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, Kodit të Transmetimit apo dhe akteve të tjera nënligjore në fuqi, rastet e trajtuara me përdorim të gjuhës së urrejtjes dhe diskriminim janë 22 nga 48 në total, ose gati gjysma e tyre.

Tipologjia e shkeljeve të konstatuara gjatë 6-mujorit të parë 2026:

Tipologjia	Raste	Përqindje
Gjuhë urrejtjeje e diskriminim	22	46%
Problematika me reklamat e komunikimet tregtare	13	27%
Mbrojtja e fëmijëve nga përmbajtjet e papërshtatshme	6	13%
Përmbajtje joetike dhe të papërshtatshme	5	10%
Mbrojtja e të dhënave personale dhe jeta private	2	4%
Total	48	100%

Është mbajtur trendi dhe i vitit 2025, kur kjo kategori e shkeljeve ishte më prezente në mesin e problematikave të hasura me përmbajtjet audiovizive të transmetuara (41 raste nga 106 gjithsej, ose 39%).

SHQYRTIM TËRËSOR PËR RASTET E IDENTIFIKUARA

Përdorimi i gjuhës së urrejtjes dhe diskriminimit shfaqet në forma të ndryshme, si sulm ndaj individëve apo grupimeve të caktuara, duke artikuluar emocionalisht ose jo, në mënyrë spontane ose të paracaktuar, etiketime ose cilësime fyese e denigruese, deri dhe poshtërime, të padenja për një ekran televiziv, duke krijuar një klimë të acaruar dhe përçarëse, me mesazhe të gabuara dhe të papranueshme për ndjekësit.

Emisionet dhe rubrikat ku janë identifikuar shkelje të tilla janë mbi tema politike, sociale, kulturore,

sportive, madje dhe argëtuese. Janë transmetime direkte, por dhe të pararegjistruara a ritransmetime, ku moderatori rezulton në rastin më të mirë që reagon me këmbëngulje kundër gjuhës e qëndrimeve të përdorura, duke u distancuar qartë, në mbrojtje dhe të linjës editoriale të subjektit të licencuar. Por jemi dhe përballë shembujve kur drejtuesi i emisionit i kalon “breshëritë” e fjalëve fyese e denigruese, sikur nuk ka ndodhur asgjë, duke e perceptuar momentin e shkarkimit emocional si tërheqje të audiencës (“klikizim”) ndaj programit të tij. Akoma më keq, kur është pikërisht moderatori burimi dhe protagonist për përdorim të gjuhës së urrejtjes dhe diskriminim.

Ka dhe një formë tjetër të përdorimit të gjuhës së urrejtjes, kur qëndrimet apo deklaratat “vishen” me etiketime dhe cilësime ambigue, jo të drejtpërdrejta, duke e “ambalazhuar” ngarkesën negativiste me terma figuracioni letrar, si një lloj shpotie që “ishte një shaka” apo “humor”, pa synuar lëndimin e askujt.

Për çdo rast të identifikuar si mosrespektim i kërkesave ligjore, analiza bëhet e plotë, duke marrë parasysh jo vetëm njohjen me “pjesën e infektuar”, por dhe kontekstin e komunikimit, reagimin e moderatorit, qëndrimet vijuese të redaksisë etj. Ky shqyrtim tërësor ecën paralel me përcaktimin e referencave ligjore (pjesët konkrete të neneve të ligjit 97/2013, të cilat nuk janë respektuar, si dhe aspektet në Kodin e Transmetimit, apo në aktet e tjera nënligjore në fuqi), që përfshihen në përmbajtjen e vlerësimit që i adresohet operatorit audioviziv të licencuar.

QARTËSIA E LEGJISLACIONIT DHE HAPËSIRA PËR KONTESTIMIN E SANKSIONEVE

Legjislacioni shqiptar për transmetimet audiovizive, i përmirësuar herë pas here, bazuar në aktet rregullative të BE-së, është i qartë dhe nuk lë vend për hezitim në procesin identifikues dhe vlerësues. Neni 32, pika 4/a, e ligjit 97/2013, ku flitet për rregullat e përgjithshme për ofruesit e shërbimeve mediatike audio dhe/ose audiovizive, përcakton se ofruesit e këtyre shërbimeve, si dhe ofruesit e platformave të shpërndarjes së videove nuk transmetojnë programe me përmbajtje që “nxisin dhunë ose urrejtje kundrejt një grupi personash ose një anëtar të një grupi mbi baza të tilla, si: gjinia, raca, ngjyra, origjina etnike ose shoqërore, tiparet gjenetike, gjuha, feja, besimi, opinioni politik, kombësia, anëtarësimi i një pakice kombëtare, prona, lindja, paaftësia, mosha apo orientimi seksual, si dhe çdo formë tjetër diskriminimi sipas legjislacionit në fuqi për mbrojtjen nga diskriminimi”.

Po aty, neni 33, që parashtrohet detyrimet e OSHMA-ve, përcakton se ofruesi i shërbimit mediatik audioviziv duhet “të mos cenojë dinjitetin dhe të drejtat themelore të njeriut” (pika 1/ç).

Edhe Kodi i Transmetimit ka një sërë pikash të cilat OSHMA-të duhen t'i kenë parasysh në përmbajtjet që transmetojnë, duke formular kërkesa për redaksitë audiovizive në favor të cilësisë dhe profesionalizmit për produktet që ofrohen për ndjekësit. **Të tilla janë:**

Pika 1.6 “Në transmetimet audio dhe audiovizive nuk duhet të përdoren shprehje, që përmbajnë gjuhë urrejtje, denigrim ose stigmatizim kundër një personi ose grupi personash, nuk duhet të përdoret gjuhë që promovon, nxit ose justifikon dhunën ndërmjet shtetasve në përgjithësi, dhunën me bazë gjinore në veçanti, radikalizmin, ekstremizmin dhe terrorizmin ose që nxit urrejtjen e grindjet për shkak të kombësisë, etnisë, besimit fetar, gjinisë, identitetit gjinor, orientimit seksual. Në transmetimet audio dhe audiovizive duhet të merren të gjitha masat e nevojshme për të ndaluar, kundërvepruar, kundërshtuar dhe hedhur poshtë çdo shprehje të tillë”;

Pika 1.16 - “Transmetimet audio dhe audiovizive promovojnë kulturën e tolerancës, dialogut dhe mosdiskriminimit, përforcojnë mesazhet pozitive, respektin e ndërsjelltë, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin pa dallim mbi bazën e identitetit etnik, kulturor, gjuhësor ose fetar”;

Pika 7.2 - “Materiali që përmban gjuhë urrejtjeje nuk përfshihet në programet audio dhe audiovizive. Rastet përjashtimore përcaktohen prej kontekstit profesional”;

Pika 7.3 - “Materiali që përmban trajtim abuziv ose poshtërues të individëve, grupeve, feve ose komuniteteve, nuk duhet të përfshihet në programet audio dhe audiovizive. Rastet përjashtimore përcaktohen prej kontekstit profesional”;

Pika 7.4 - “Gazetarët dhe drejtuesit e programeve audio dhe audiovizive, të prodhuara nga OSHMA-të, nuk duhet të përfshihen në retorika, që fyejnë ose denigrojnë individë për shkak të gjinisë, moshës, racës, ngjyrës, gjuhës, besimit fetar, origjinës kombëtare ose etnike, aftësisë së kufizuar, identitetit gjinor ose orientimit seksual”.

Çdo vendim i Autoritetit për “tërheqje vëmendjeje” për “sanksion me gjobë” është i apelueshëm. Ligji dhe procedurat administrative kanë hapësira për ankesa e për kërkesa për rishikim vendimi, përmes një ballafaqimi shterues mbi përmbajtjen e transmetuar që është në fokus të shqyrtimit, si dhe kontekstin e dinamikën tërësore. Madje ligji ka lënë hapësirë kontestimi për sanksionimin edhe jashtë komunikimit OSHMA – AMA, pasi çështja mund të adresohet dhe në të gjitha shkallët e gjyqësorit.

MODERATORI BARTËS DHE GARANT LINJËS EDITORIALE

Gjatë diskutimeve me përfaqësues të redaksive hasen dhe arsyeime që përpiqen ta relativizojnë pjesën ku është përdorur gjuhë urrejtjeje dhe diskriminim, duke e paraqitur thjesht si “shembull i izoluar” gjatë emisionit, që “nuk përfaqëson linjën editoriale” të subjektit të licencuar; si “një veprim spontan në një program të transmetuar direkt”, etj. Patjetër që rrethanat e një emisioni të drejtpërdrejtë potencialisht kanë dhe surpriza

dhe spontanitet, ku një ose disa prej të ftuarve në studio hyjnë në spirale të tensionuar komunikimi të ndërsjellë, ose kur dikush bëhet agresiv ndaj një personi apo grup personash që nuk janë prezent, duke i etiketuar dhe cilësuar negativisht, me fjalë dhe shprehje të papërshtatshme.

Drejtuesi i emisionit ka gjithçka në dorë, që situata të tilla, pa paralajmërim dhe në transmetim të drejtpërdrejtë, të menaxhohen, duke shmangur përkeqësimin e debatit joetik, duke kërkuar tek të ftuarit rikthim në normalitet, duke mbajtur qëndrim dhe duke shprehur distancim për fyerje dhe diskriminim. Duke “kërkuar ndihmë” edhe nga një bllok reklamash, sa të rivendoset standardi. Ky pozicion proaktiv, në respekt të punës dhe angazhimit të redaksisë, të respektit ndaj ndjekësve, është oportunitet gjithmonë për të rikonfirmuar vlerat profesionale dhe etike, në papajtueshmëri me shfrytëzimin e hapësirës televizive për shkarkesa emocionale me urrejtje e denigrim.

AMA mbetet me qëndrimin se fyerjet, denigrimi e poshtërimi nuk kanë asnjë lidhje me lirinë e fjalës dhe pluralitetin e pikëpamjeve gjatë diskutimit në studio, se ky abuzim nuk i kontribuon aspak debatit publik.

NJOHJA ME STANDARDET EUROPIANE TË MONITORIMIT DHE ANALIZËS

Monitorimi dhe trajtimi i përmbajtjeve problematike për gjuhën e urrejtjes dhe diskriminimit, ishin në qendër të një trajnimi që zhvilloi AMA në fillim të muajit korrik 2026, në bashkëpunim me zyrën e Këshillit të Europës në Shqipëri. Trajnimi ishte pjesë e përpjekjeve të vazhdueshme të Autoritetit për rritjen e kapaciteve në procesin e monitorimit dhe analizës së përmbajtjeve të transmetuara nga OSHMA-të.

E veçanta e seancave të diskutimit teorik dhe ushtrimit praktik ishte se, trajnerja Tanja Kersevan, eksperte ndërkombëtare dhe me përvojë të gjatë në rregullatorin slloven, u fokusua tek standardet e BE-së, qoftë nga pikëpamja legislative, qoftë dhe nga procedimi për monitorimin dhe analizën e përmbajtjeve me gjuhë urrejtje dhe diskriminim.

Bashkëbisedimi u orientua tek roli konkret i autoriteteve rregullatore në monitorimin e përmbajtjeve audiovizive, standardet europiane mbi lirinë e shprehjes dhe mbrojtjen e veçantë që i garantohet fjalës politike, kufijtë e kompetencave të rregullatorit dhe dallimin ndërmjet përmbajtjeve që duhet të monitorohen dhe atyre që mbeten në sferën e lirisë editoriale. Pjesëmarrësit u njohën gjithashtu edhe me raste konkrete të gjuhës së urrejtjes dhe diskriminimit të trajtuara nga rregullatori slloven, AKOS, si dhe me metodologjinë dhe standardet e Këshillit të Europës për identifikimin dhe vlerësimin e gjuhës së urrejtjes në përmbajtjet audiovizive. Ndër elementët kryesorë të analizës u përfshinë përmbajtja e deklaratës, formati i programit, identiteti i folësit, grupi i synuar, karakteristikat e mbrojtura, natyra dhe mënyra e shprehjes, konteksti politik e shoqëror, ndikimi i mundshëm mbi publikun, kuadri ligjor i zbatueshëm dhe vlerësimi profesional i monitoruesit.

AUTOCENSURA NË MEDIA DHE OPINIONI PUBLIK NË SHQIPËRI

Autocensura në median shqiptare dhe Opinioni Publik është qëllimi i studimit mbi autocensurën si pjesë e praktikës së përditshme mediatike dhe ndikimi i saj në cilësinë e informacionit që i ofrohet publikut, një bashkëpunim i AMA-s dhe Qendra “Shqipëria Europiane”.

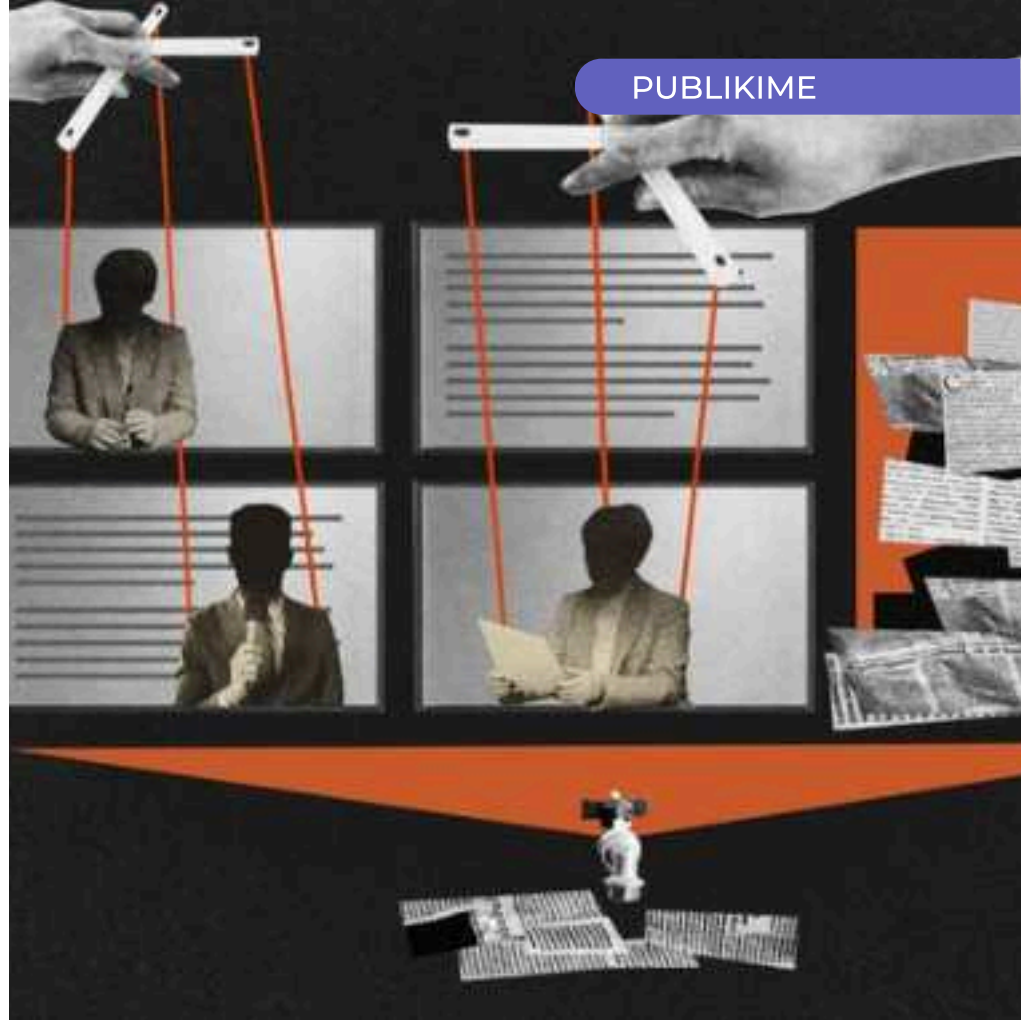
Liria e medias përbën një nga shtyllat themelore të një shoqërie demokratike funksionale. Media ka rolin të informojë në mënyrë të paanshme, të saktë dhe të plotë, duke kontribuar në formimin e një opinioni publik të ndërgjegjshëm. Ky rol shpesh komprometohet jo vetëm nga censura e drejtpërdrejtë, por edhe nga një fenomen më i fshehtë dhe më i rrezikshëm, siç është Autocensura. Censura tradicionale karakterizohet nga ndërhyrja e drejtpërdrejtë e shtetit ose autoriteteve në përmbajtjen mediatike, përmes ndalimeve ligjore, sanksioneve apo kontrollit institucional. Në Shqipërinë komuniste, censura ishte e institucionalizuar dhe e hapur.

Në periudhën post-komuniste, ndërsa censura formale është reduktuar, ajo është zëvendësuar nga mekanizma më indirektë kontrolli. Autocensura vepron si një censurë e brendshme. Pronësia e përqendruar e mediave, varësia nga reklamat e kompanive të mëdha dhe mungesa e mbrojtjes sindikale për gazetarët, krijojnë një ambient ku autocensura bëhet mekanizëm mbijetese profesionale.

Para vitit 1990, media në Shqipëri funksiononte si një instrument propagandistik i regjimit diktatorial. Ajo ishte plotësisht e kontrolluar nga shteti dhe Partia e Punës. Çdo informacion që publikohej, kalonte përmes mekanizmave të censurës institucionale dhe gazetarët kishin rolin e transmetuesve të ideologjisë zyrtare. Në këtë periudhë, nuk ekzistonte koncepti i lirisë së medias, apo i gazetarisë kritike, ndërsa opinioni publik ishte i kontrolluar dhe i ndërtuar artificialisht nga pushteti.

Pas ndryshimeve politike të fillimviteve '90, Shqipëria përjetoi një liberalizim të shpejtë të peisazhit mediatik. U krijuan media private, u shtua numri i gazetave, televizioneve dhe radiove, dhe liria e shprehjes u garantua në mënyrë formale nga Kushtetuta. Ky zhvillim u konsiderua si një nga arritjet kryesore të tranzicionit demokratik.

Megjithatë, pluralizmi mediatik mbeti kryesisht

formal, i varur nga burime alternative financimi, kryesisht nga politika dhe biznesi. Liria editoriale filloi të kufizohej jo përmes ndalimeve ligjore, por përmes presioneve indirekte dhe interesave ekonomike. Kjo krijoi kushtet për shfaqjen e autocensurës si mekanizëm përshtatjeje ndaj realitetit të ri.

Një faktor tjetër kyç në tranzicionin mediatik shqiptar është përqendrimi i pronësisë së mediave në duart e një numri të kufizuar individësh ose kompanish, shpesh të lidhura ngushtë me interesa ekonomike dhe politike. Autocensura, në këtë rast, bëhet një mekanizëm i brendshëm kontrolli që garanton “harmoni” mes përmbajtjes mediatike dhe interesave të pronësisë.

FAKTORËT QË NXISIN AUTOCENSURËN NË MEDIAN SHQIPTARE

Një nga faktorët kryesorë që nxisin autocensurën është presioni politik, i cili ushtrohet në forma të ndryshme dhe shpesh joformale.

Një tjetër faktor vendimtar është varësia ekonomike e mediave. Reklamat shtetërore janë të kufizuara, ndërsa reklamat private shpesh shpërndahen në mënyrë selektive.

Një faktor tjetër që kontribuon në përhapjen e autocensurës është përdorimi i padive gjyqësore si mjet presioni ndaj mediave dhe gazetarëve.

Autocensura nxitet edhe nga presioni social dhe kultura e frikës që është trashëguar nga periudha autoritare. Sulmet personale, fushatat denigruese dhe stigmatizimi publik i gazetarëve kritikë, krijojnë një ambient armiqësor për lirinë e shprehjes.

GAZETARIA INVESTIGATIVE NË SHQIPËRI

Në kuadër të projektit “Autocensura në median shqiptare dhe Opinioni Publik, Qendra “Shqipëria Europiane”, zhvilloi disa takime me gazetarë, studentë, të rinj dhe akademikë, në disa qytete të Shqipërisë. Nga diskutimet rezultoi se autocensura nuk perceptohet si fenomen sporadik apo i jashtëzakonshëm, por si një realitet i njohur dhe i përjetuar, i cili ndikon

drejtpërdrejt në mënyrën se si prodhohet dhe transmetohet informacioni publik.

Faktorët veprojnë shpesh në mënyrë të ndërlidhur, duke krijuar një mjedis mediatik të karakterizuar nga pasiguria dhe vetëkontrolli.

1. Kërcënimet nga individë të inkriminuar dhe pasiguria personale

Gazetarët pranu se raportimi mbi ngjarje kriminale, figura të lidhura me aktivitet të paligjshëm apo çështje që prekin interesa të fuqishme lokale, shoqërohet shpesh me ndjenjën e rrezikut personal.

2. Ndërhyrjet politike dhe kufizimi i diskursit publik

Këto ndërhyrje manifestohen në disa mënyra: sugjerime për të mos trajtuar tema të caktuara, kërkesa për të ndryshuar këndvështrimin e raportimit, apo sinjale të qarta për pasojat që mund të vijnë nga publikimi i materialeve kritike. Gazetarët përshtasin përmbajtjen në përputhje me pritshmëritë e aktorëve politikë për të shmangur konfliktin.

3. Roli i pronarëve të mediave dhe interesat e pushtetit

Njohja e interesave të pronarit krijon një klimë vetë-rregullimi, ku gazetarët mësojnë të identifikojnë “vijat e kuqe” dhe të përshtasin raportimin e tyre në mënyrë që të mos cenojnë këto interesa. Ky mekanizëm përforcon idenë se autocensura nuk është vetëm rezultat i presioneve të jashtme, por edhe i strukturave të brendshme të pushtetit brenda medias.

4. Ndërveprimi i faktorëve dhe normalizimi i autocensurës

Gazetarët pranu se, me kalimin e kohës, vetë-kufizimi bëhet pjesë e rutinës profesionale dhe nuk përjetohet më si shkelje e etikës, por si kompromis i domosdoshëm për të vazhduar punën.

5. Implikimet për lirinë e medias në nivel lokal

Temat që lidhen me kriminalitetin, korrupsionin dhe abuzimin me pushtetin trajtohen në mënyrë të pjesshme ose shmangen plotësisht, duke kufizuar të drejtën e publikut për t'u informuar.

Takimi i zhvilluar me studentë në qytetin e Durrësit evidentoi një klimë të theksuar pesimizmi lidhur me gjendjen e lirisë së medias në Shqipëri.

Studentët theksuan se kufizimet editoriale shpesh janë të nënkuptuara, por efektive, duke ndikuar në përzgjedhjen e temave dhe tonin e raportimit.

Në takimin e zhvilluar me gazetarë dhe studentë në qytetin e Elbasanit, u vu theksi te konkurrenca me mediat sociale dhe platformat online, e cila e shtyn median drejt komprometimit të standardeve profesionale.

Ky instrumentalizim i medias cenon parimet e gazetarisë së pavarur dhe kontribuon në deformimin e diskursit publik.

Një nga faktorët më të fortë që nxit autocensurën, sipas studenteve në takimet në Tiranë është frika nga largimi nga puna. Gazetarët raportuan se pasiguria e tregut të punës dhe mungesa e kontratave të qëndrueshme i bën ata veçanërisht të cenueshëm ndaj presioneve editoriale. Këto gjetje sugjerojnë se adresimi i autocensurës kërkon forcimin e mbrojtjes ligjore për gazetarët, rritjen e pavarësisë ekonomike të mediave dhe reduktimin e ndërhyrjeve politike në përmbajtjen editoriale.

Një nga temat më dominuese në diskutim ishte pasiguria e studentëve për mundësitë e punësimit në media. Studentët perceptojnë se hyrja në media shoqërohet shpesh me kompromise profesionale, të cilat lidhen drejtpërdrejt me autocensurën. Diskutimi në Tiranë nxori në pah edhe hendekun mes formimit akademik dhe praktikës reale mediatike. Studentët reflektuan se ajo që mësohet në auditor pavarësia editoriale, interesi publik, etika profesionale, shpesh nuk gjen zbatim në realitetin e mediave ku synojnë të punojnë.

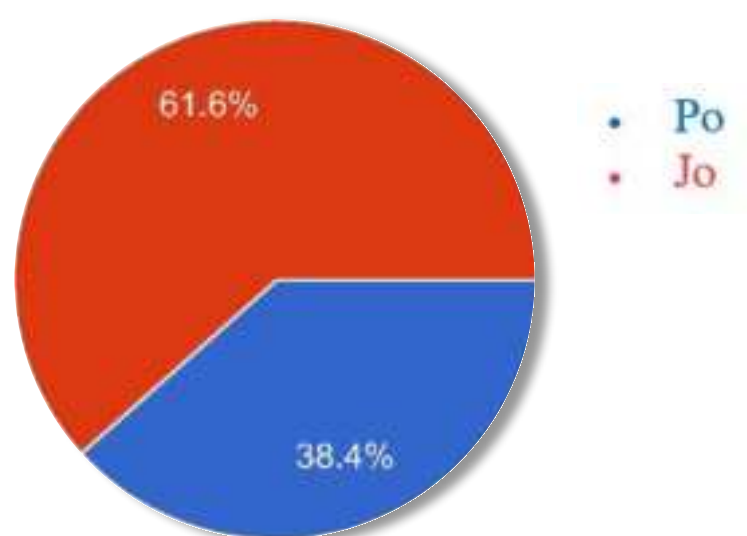
Një shqetësim tjetër lidhet dhe me cilësinë e gazetarisë në epokën digjitale. Nxitiimi për klikime dhe pëlqime ndikon në përzgjedhjen e lajmeve dhe në mënyrën e trajtimit të tyre.

ANKETA E QENDRËS “SHQIPËRIA EUROPIANE” U REALIZUA ME 150 PERSONA, TË PËRZGJEDHUR NË MËNYRË TË RASTËSISHME.

Sa i njohur është fenomeni i autocensurës (vetë-censurimit) të medias në Shqipëri, sipas perceptimit tuaj?

Nëse jeni gazetar, a keni ndjerë ndonjëherë nevojën të bëni autocensurë?

“Kur informacioni i paplotë, bëhet më i rrezikshëm se gënjeshtër”, një projekt kërkimor nga lajmi i cunguar te perceptimi i shtrembëruar

Në kuadër të misionit të tij për promovimin e një mjedisi mediatik profesional, transparent dhe në shërbim të interesit publik, Autoriteti i Mediave Audiovizive në bashkëpunim me Shoqatën “Infinit Plus”, realizuan një projekt kërkimor të fokusuar në fenomenin e gjysmëlajmit dhe ndikimin e tij në perceptimin e publikut. Projekti synoi të kontribuojë në analizën e një prej sfidave më të rëndësishme të komunikimit mediatik bashkëkohor, duke ofruar një qasje të bazuar në kërkimin shkencor dhe në vëzhgimin e praktikave të raportimit në median audiovizive. Transformimi i mënyrës së prodhimit dhe konsumimit të informacionit ka ndryshuar ndjeshëm marrëdhënien e publikut me lajmin. Zhvillimi i platformave digjitale, ritmi i lartë i qarkullimit të informacionit dhe dominimi i formateve të shkurtra kanë krijuar një realitet të ri komunikimi, ku titujt, fragmentet video dhe postimet në rrjetet sociale shpesh bëhen burimi kryesor i informimit. Në këtë kontekst, një pjesë e konsiderueshme e informacionit përcillet pa kontekstin e nevojshëm, duke ndikuar në mënyrën se si publiku interpreton dhe kupton ngjarjet.

Projekti analizoi fenomenin e gjysmëlajmit si një formë komunikimi ku informacioni, megjithëse mbështetet në fakte reale, paraqitet në mënyrë të pjesshme, duke lënë jashtë elemente të rëndësishme që ndikojnë drejtpërdrejt në kuptimin e tij. Studimi u mbështet në analizën e rasteve konkrete nga media audiovizive shqiptare, si edhe në konceptet teorike të komunikimit mediatik dhe të psikologjisë së perceptimit, me synimin për të kuptuar mekanizmat përmes të cilëve ndërtohet dhe përhapet ky fenomen.

Një nga çështjet kryesore të trajtuara ishte dallimi ndërmjet një lajmi të shkurtuar, si rezultat i nevojës për komunikim të shpejtë dhe një lajmi të deformuar, ku mungesa e kontekstit ndryshon kuptimin e informacionit. Analiza evidentoi se manipulimi nuk realizohet gjithmonë përmes

përhapjes së informacionit të rremë, por shpesh përmes përzgjedhjes selektive të fakteve dhe eliminimit të elementëve që ndihmojnë në interpretimin e drejtë të ngjarjes.

Rezultatet e projektit tregojnë se gjysmëlajmi përbën një sfidë serioze për cilësinë e informimit publik. Informacioni i paplotë krijon iluzionin e së vërtetës së plotë, duke ndikuar në formimin e opinioneve dhe në mënyrën se si qytetarët ndërtojnë perceptimin e tyre për realitetin. Në shumë raste, ndikimi i këtij fenomeni mund të jetë më i madh sesa ai i dezinformimit të hapur, pikërisht sepse informacioni paraqitet si i besueshëm dhe teknikisht i saktë.

Një tjetër përfundim i rëndësishëm i studimit lidhet me ndikimin që ky fenomen ushtron mbi besimin e publikut ndaj medias. Praktikrat e raportimit që privilegjojnë shpejtësinë në dëm të kontekstit rrezikojnë të dobësojnë besueshmërinë e informacionit dhe të krijojnë konfuzion në opinionin publik. Për këtë arsye, projekti nënvizon rëndësinë e respektimit të standardeve profesionale të gazetarisë dhe të ruajtjes së balancës ndërmjet shpejtësisë së raportimit dhe përgjegjësisë editoriale.

Në të njëjtën kohë, studimi evidentoi se edukimi mediatik dhe zhvillimi i të menduarit kritik janë instrumente të domosdoshme për fuqizimin e qytetarëve përballë sfidave të mjedisit informativ bashkëkohor. Aftësia për të analizuar burimet, për të verifikuar informacionin dhe për të kuptuar rëndësinë e kontekstit përbën një element thelbësor për një shoqëri të mirëinformuar dhe demokratike.

Rezultatet e studimit shërbyen si një bazë e vlefshme për diskutime akademike dhe profesionale mbi sfidat e gazetarisë në epokën digjitale, si edhe për hartimin e nismave që synojnë rritjen e ndërgjegjësisë së publikut mbi rëndësinë e konsumimit kritik të informacionit. Në një kohë kur informacioni qarkullon me shpejtësi të paprecedentë, garantimi i një informimi të plotë, të balancuar dhe të kontekstualizuar mbetet një nga

kushtet themelore për forcimin e besimit të publikut te media dhe për mbrojtjen e së drejtës së qytetarëve për t'u informuar në mënyrë të saktë.

Përvoja e viteve të fundit tregon se fenomeni i gjysmë të vërtetave nuk lidhet domosdoshmërisht me përhapjen e informacionit të rremë, por me mënyrën se si përzgjidhen, strukturohen dhe kontekstualizohen faktet. Në praktikën mediatike shqiptare janë evidentuar raste kur ngjarje me interes të lartë publik janë raportuar duke vënë theksin mbi elemente të veçanta të informacionit, ndërsa aspektet e tjera, po aq të rëndësishme për kuptimin e plotë të tyre, kanë mbetur në plan të dytë.

Në mënyrë të ngjashme, publikimi selektiv i materialeve hetimore apo i fragmenteve të përgjimeve në çështje të ndryshme me interes publik ka treguar se edhe informacioni autentik, kur paraqitet jashtë kontekstit ose në mënyrë të pjesshme, mund të ndikojë në formimin e perceptimeve që nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht të gjithë kompleksitetin e ngjarjes. Literatura bashkëkohore mbi çrregullimin e informacionit e konsideron këtë një formë të keqpërdorimit të informacionit, ku ndikimi nuk buron nga falsifikimi i fakteve, por nga përzgjedhja dhe interpretimi i tyre. Këto raste evidentojnë rëndësinë e respektimit të standardeve profesionale të gazetarisë, veçanërisht në raport me verifikimin e informacionit, ruajtjen e kontekstit dhe balancimin e interesit publik me të drejtat themelore të individit. Në një mjedis mediatik ku informacioni qarkullon me ritme shumë të shpejta, përgjegjësia editoriale mbetet një element thelbësor për garantimin e një informimi të saktë dhe të besueshëm.

Bazuar në gjetjet e këtij studimi dhe në praktikën më të mira ndërkombëtare, paraqiten rekomandimet e mëposhtme për forcimin e integritetit informativ, rritjen e cilësisë së informacionit dhe zhvillimin e një mjedisi mediatik më të besueshëm. Mediat duhet të konsolidojnë procedurat editoriale për verifikimin e fakteve dhe burimeve, duke siguruar që informacioni të konfirmohet nga burime të besueshme dhe kur

është e mundur, nga më shumë se një burim i pavarur. Në një mjedis ku shpejtësia e publikimit shpesh prevalon mbi saktësinë, ruajtja e standardeve profesionale mbetet kusht themelor për besueshmërinë e medias.

Njëkohësisht, raportimi duhet të shoqërohet me kontekst historik, ligjor dhe shoqëror, në mënyrë që publiku të krijojë një kuptim të plotë të ngjarjeve dhe të reduktohet rreziku i perceptimeve të shtrembëruara. Efekti i pritshëm: rritja e cilësisë së raportimit, ulja e gabimeve editoriale dhe forcimi i besimit të publikut. Edukimi mediatik duhet të trajtohet si një kompetencë themelore qytetare. Përfshirja graduale e tij në arsimin parauniversitar dhe universitar do të ndihmonte në zhvillimin e aftësive për të verifikuar informacionin,

për të identifikuar burime të besueshme, për të dalluar faktin nga opinioni dhe për të kuptuar mekanizmat e manipulimit informativ.

Përveç sistemit arsimor, edukimi mediatik duhet të mbështetet edhe përmes fushatave publike, programeve edukative dhe bashkëpunimit me organizatat e shoqërisë civile.

Efekti i pritshëm: krijimi i një publiku më kritik, më të informuar dhe më rezistent ndaj dezinformimit, keqinformimit dhe informacionit të nxjerrë jashtë kontekstit.

Transparenca mbi strukturën e pronësisë, burimet e financimit dhe interesat ekonomike apo politike që mund të ndikojnë në linjën editoriale përbën një element të rëndësishëm për forcimin e besimit publik. Publiku duhet të ketë akses të qartë dhe të lehtë në informacionin mbi pronësinë dhe financimin e mediave, duke rritur kështu transparencën dhe llogaridhënien.

Efekti i pritshëm: rritja e besueshmërisë së mediave dhe reduktimi i perceptimeve për ndikime të fshehta. Gazetaria investigative mbetet një nga instrumentet më efektive për garantimin e interesit publik. Mbështetja e saj përmes trajnimeve, fondeve konkurruese, bashkëpunimit ndërkombëtar dhe

projekteve kërkimore kontribuon në rritjen e cilësisë së informacionit dhe në forcimin e rolit mbikëqyrës të medias.

Efekti i pritshëm: rritja e profesionalizmit dhe e cilësisë së raportimit investigativ.

Redaksitë mediatike inkurajohen të zhvillojnë struktura të dedikuara për verifikimin e fakteve (fact-checking), të cilat të analizojnë pretendimet publike, informacionin viral dhe përmbajtjet me ndikim të lartë në opinionin publik.

Transparenca mbi metodologjinë e verifikimit ndihmon në rritjen e besimit të publikut dhe promovon kulturën e llogaridhënies.

Efekti i pritshëm: reduktimi i përhapjes së informacionit të pasaktë dhe përmirësimi i cilësisë së debatit publik.

Raportimi duhet të ruajë balancën ndërmjet interesit publik dhe përgjegjësisë editoriale. Përdorimi i elementeve dramatike, alarmimit apo emocioneve të forta nuk duhet të zëvendësojë analizën e fakteve dhe kontekstin e tyre.

Efekti i pritshëm: ulja e panikut publik, rritja e përgjegjësisë editoriale dhe forcimi i besimit në media. Pluralizmi nuk matet vetëm me numrin e mediave, por edhe me larmishmërinë e perspektivave që ato ofrojnë. Përfshirja e ekspertëve të pavarur, akademikëve, organizatave të shoqërisë civile dhe aktorëve të ndryshëm të interesit publik kontribuon në një debat më gjithëpërfshirës dhe më cilësor.

Efekti i pritshëm: reduktimi i polarizimit dhe promovimi i një kulture dialogu të bazuar në argumente.

Përballimi i çrregullimit të informacionit kërkon bashkëpunim të vazhdueshëm ndërmjet institucioneve publike, autoriteteve rregullatore, mediave, universiteteve, organizatave të shoqërisë civile dhe partnerëve ndërkombëtarë.

Ky bashkëpunim duhet të përqendrohet në shkëmbimin e praktikave më të mira, zhvillimin e politikave të koordinuara, mbështetjen e edukimit mediatik dhe promovimin e standardeve profesionale.

Efekti i pritshëm: krijimi i një ekosistemi informativ më të qëndrueshëm, rritja e rezistencës ndaj dezinformimit dhe forcimi i besimit të qytetarëve në informacionin publik.

Ruajtja e integritetit informativ është një përgjegjësi e përbashkët e institucioneve, mediave, komunitetit akademik dhe qytetarëve. Vetëm përmes kombinimit të gazetarisë profesionale, edukimit mediatik, transparencës dhe bashkëpunimit ndërinstitutional mund të ndërtohet një mjedis informativ që garanton të drejtën e publikut për t'u informuar në mënyrë të saktë, të plotë dhe të besueshme. Në këtë proces, Autoriteti i Mediave Audiovizive vijon të luajë një rol të rëndësishëm në promovimin e standardeve profesionale, mbështetjen e edukimit mediatik dhe forcimin e integritetit të informacionit në hapësirën audiovizive shqiptare. Ky studim evidenton se gjysmë-lajmi përbën një nga sfidat më të rëndësishme të komunikimit mediatik bashkëkohor,

jo vetëm në Shqipëri, por edhe në nivel ndërkombëtar. Analiza tregon se deformimi i perceptimit publik nuk buron domosdoshmërisht nga përhapja e informacionit të rremë, por shpesh nga paraqitja e informacionit të pjesshëm, mungesa e kontekstit dhe përzgjedhja selektive e fakteve. Pikërisht këta elementë e bëjnë gjysmë-lajmin më të vështirë për t'u identifikuar dhe në shumë raste, më ndikues sesa dezinformimi i hapur. Studimi konfirmoi se mënyra se si ndërtohet dhe transmetohet informacioni ka ndikim të drejtpërdrejtë në formimin e opinionit publik. Në kushtet e ritmit të shpejtë të ciklit mediatik, konkurrencës për audiencë dhe dominimit të platformave digjitale, publiku shpesh krijon bindje mbi bazën e fragmenteve të informacionit, të cilat perceptohen si të plota edhe kur mungojnë elemente thelbësore për interpretimin e tyre.

Një nga përfundimet kryesore të studimit është se sfida e integritetit informativ nuk mund të adresohet nga një aktor i vetëm. Përballimi i çrregullimit të informacionit kërkon angazhimin e përbashkët të mediave, institucioneve publike, autoriteteve rregullatore, sistemit arsimor, komunitetit akademik dhe organizatave të shoqërisë civile. Forcimi i standardeve profesionale të gazetarisë, transparenca editoriale, zhvillimi i mekanizmave të verifikimit të fakteve dhe investimi në edukimin mediatik janë elemente të domosdoshme për rritjen e cilësisë së informacionit.

Studimi nënvizon gjithashtu se edukimi mediatik përfaqëson një nga instrumentet më efektive afatgjata për rritjen e rezistencës së shoqërisë ndaj dezinformimit dhe gjysmë-lajmit. Aftësia e qytetarëve për të verifikuar burimet, për të dalluar faktin nga opinioni dhe për të analizuar informacionin në mënyrë kritike është një parakusht për funksionimin e një debati publik të shëndetshëm dhe të një demokracie funksionale. Në aspektin teorik, ky studim mbështet qasjen sipas së cilës informacioni i paplotë ose i nxjerrë jashtë kontekstit mund të ketë pasoja po aq serioze sa informacioni i rremë. Ndërsa gënjeshtra e hapur mund të identifikohet dhe të kundërshtohet më lehtë, gjysmë-lajmi ruan elemente të së vërtetës që i japin atij besueshmëri dhe e bëjnë më të vështirë për t'u sfiduar.

Në përmbyllje, studimi arrin në përfundimin se sfida kryesore e medias bashkëkohore nuk është vetëm shpejtësia e transmetimit të informacionit, por garantimi i saktësisë, plotësisë dhe kontekstualizimit të tij. Në një mjedis informativ gjithnjë e më kompleks, cilësia e informacionit mbetet kushti themelor për ruajtjen e besimit të publikut dhe për mbrojtjen e së drejtës së qytetarëve për t'u informuar në mënyrë të plotë dhe të besueshme.

Për Autoritetin e Mediave Audiovizive, këto gjetje përforcojnë rëndësinë e promovimit të standardeve profesionale të raportimit, zhvillimit të edukimit mediatik dhe mbështetjes së iniciativave që kontribuojnë në forcimin e integritetit informativ. Në këtë kuptim, mbrojtja e interesit publik nuk lidhet vetëm me luftën kundër informacionit të rremë, por edhe me garantimin që informacioni i transmetuar të jetë i plotë, i balancuar dhe i vendosur në kontekstin e duhur.

PUBLIKIMI I INFORMACIONIT PERSONAL NË MEDIA: LIRI FJALE APO SHKELJE PRIVATËSIE?

Balancimi ndërmjet lirisë së shprehjes dhe mbrojtjes së privatësisë është një nga sfidat kryesore të gazetarisë në epokën digjitale. Informacioni qarkullon me shpejtësi, konkurrenca për audiencë është e fortë dhe kufiri mes interesit publik dhe jetës private bëhet gjithnjë e më i brishtë. Në këto kushte, standardet etike dhe ligjore marrin një rëndësi të veçantë. Studimi “Publikimi i Informacionit Personal në Media: Liri Fjale apo Shkelje Privatësie?”, i realizuar me mbështetjen e Autoritetit të Mediave Audiovizive (AMA), analizon ndikimin e publikimit të të dhënave personale, përgjegjësitë e medias dhe sfidat e gazetarisë shqiptare në një mjedis gjithnjë e më të digjitalizuar. Hulumtimi kombinon analizën e kuadrit ligjor me shqyrtimin e 22 rasteve konkrete të raportimit mediatik gjatë viteve 2020–2025 dhe konsultime me gazetarë në Tiranë, Durrës, Elbasan, Lezhë, Shkodër dhe Librazhd.

KUADRI LIGJOR DHE ETIK

E drejta për informim dhe e drejta për respektimin e jetës private nuk përjashtojnë njëra-tjetrën. Kuadri shqiptar mbështetet në Kushtetutë, në Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut, në instrumentet për mbrojtjen e të dhënave personale dhe në aktet e Komisionerit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale. Qëllimi është që ushtrimi i lirisë së medias të mos cenohet në mënyrë të pajustificuar privatësinë dhe dinjitetin e individit.

Studimi nënvizon se ligji përcakton kufijtë minimalë, ndërsa gazetaria profesionale kërkon gjykim editorial, ndjeshmëri etike dhe vlerësim të pasojave.

Kjo bëhet veçanërisht e rëndësishme kur publikohen emra, fotografi, video, adresa, të dhëna familjare apo elemente të tjera identifikuese.

INTERESI PUBLIK NUK ËSHTË KURIOZITET PUBLIK

Një pjesë e rëndësishme e studimit dallon trajtimin e figurave publike nga ai i personave të zakonshëm. Personat që ushtrojnë funksione publike janë subjekt i një kontrolli më të lartë nga media, por nuk e humbasin të drejtën për privatësi. Raportimi duhet të lidhet me funksionin e tyre publik dhe me një interes publik real.

Në përputhje me praktikën europiane, studimi thekson një parim thelbësor: kurioziteti i publikut nuk është i njëjtë me interesin publik. Fakti që një informacion tërheq vëmendje nuk mjafton për të justifikuar publikimin e tij. Për personat e zakonshëm mbrojtja është edhe më e fortë dhe publikimi i të dhënave identifikuese duhet të jetë proporcional dhe i domosdoshëm.

FËMIJËT: KATEGORIA QË KËRKON MBROJTJEN MË TË LARTË

Të miturit përbëjnë kategorinë më të mbrojtur. Emri, fotografia, videoja, adresa, shkolla, familjarët apo çdo element tjetër që mund të çojë në identifikimin e një fëmije duhet të shmangen në raportime për ngjarje penale, konflikte familjare, aksidente dhe situata të tjera të ndjeshme, përveç rasteve të jashtëzakonshme të interesit publik dhe me respektimin e garancive ligjore e etike.

Edhe intervistimi i fëmijëve kërkon kujdes të veçantë. Ai duhet të bëhet me dijeninë dhe pëlqimin e përfaqësuesit ligjor, në një mjedis të përshtatshëm dhe pa presion. Media duhet të shmangë pamjet degraduese ose materiale që mund të cenojnë dinjitetin dhe mirëqenien e të miturit.

FOTOGRAFITË, VIDEOET DHE METODAT INVESTIGATIVE

Ndikimi i një fotografie apo videoje mund të jetë më i madh se ai i tekstit. Publikimi i pamjeve të viktimave, personave në gjendje të rëndë apo individëve në momente të dhimbshme kërkon vlerësim të kujdesshëm editorial. Kamerat ose regjistrimet e fshehta mund të justifikohen vetëm kur nuk ka mënyrë tjetër për të provuar një çështje me interes të rëndësishëm publik dhe kur respektohet proporcionaliteti.

ÇFARË TREGOJNË 22 RASTET E ANALIZUARA?

Rastet e shqyrtuara për periudhën 2020–2025 përfshijnë publikimin e fotografive dhe videove sensitive, identifikimin e të miturve, raportimin e ngjarjeve kriminale, përdorimin e materialeve nga rrjetet sociale dhe publikimin e të dhënave personale. Një prej rasteve të trajtuara lidhet me raportimin e vrasjes së Martin Canit, ku disa raportime shkuan përtej informimit mbi ngjarjen dhe publikuan materiale që mundësonin identifikimin e të miturve dhe personave të lidhur me ta. Rasti ilustron se edhe

kur ekziston interes publik, detyrimi për mbrojtjen e privatësisë mbetet.

Në raportimin e aksidenteve dhe ngjarjeve tragjike, studimi kërkon që media të vlerësojë nëse një pamje apo detaj është vërtet i nevojshëm për të kuptuar ngjarjen, apo përdoret vetëm për të tërhequr vëmendjen. Gjuha e kujdesshme dhe shmangia e detajeve të panevojshme janë pjesë e gazetarisë së përgjegjshme.

DEZINFORMIMI, RRJETET SOCIALE DHE INTELIGJENCA ARTIFICIALE

Transformimi digjital e ka bërë më të vështirë dallimin mes informacionit të verifikuar dhe atij të manipuluar. Dezinformimi mund të shfaqet jo vetëm përmes lajmeve të pavërteta, por edhe përmes informacionit të pjesshëm, nxjerrjes së materialeve jashtë kontekstit dhe manipulimit të fotografive ose videove.

Këto praktika mund të dëmtojnë reputacionin dhe privatësinë e individëve.

Inteligjenca artificiale shton një tjetër nivel sfide. Përmbajtjet sintetike, fotografite e gjeneruara dhe videot e manipuluar mund të jenë të vështira për t'u dalluar nga materialet autentike. Për këtë arsye, studimi kërkon verifikim më të fortë të burimeve, transparencë dhe përgjegjësi në përdorimin e mjeteve të inteligjencës artificiale. Teknologjia shihet njëkohësisht si mundësi për gazetarinë, por vetëm nëse përdoret në përputhje me standardet profesionale.

ZËRI I GAZETARËVE NË TERREN

Konsultimet në gjashtë qytete treguan se presioni për të publikuar i pari mbetet një nga faktorët që ndikon më shumë në cilësinë e raportimit. Gazetarët evidentuan vështirësi në verifikimin e plotë të informacionit, në përdorimin e rrjeteve sociale si burim dhe në vlerësimin e pasojave të publikimit të materialeve sensitive. U theksua gjithashtu nevoja për edukim mediatik të publikut dhe trajnim të

të vazhdueshëm profesional.

Këto praktika mund të dëmtojnë reputacionin dhe privatësinë e individëve.

Inteligjenca artificiale shton një tjetër nivel sfide. Përmbajtjet sintetike, fotografitë e gjeneruara dhe videot e manipuluar mund të jenë të vështira për t'u dalluar nga materialet autentike. Për këtë arsye, studimi kërkon verifikim më të fortë të burimeve, transparencë dhe përgjegjësi në përdorimin e mjeteve të inteligjencës artificiale. Teknologjia shihet njëkohësisht si mundësi për gazetarinë, por vetëm nëse përdoret në përputhje me standardet profesionale.

REKOMANDIMET KRYESORE PËR GAZETARËT DHE REDAKSITË

Verifikimi përpara publikimit. Shpejtësia nuk duhet të prevalojë mbi saktësinë. Materialet që përmbajnë të dhëna personale, fotografi, video apo elemente identifikuese duhet të verifikohen dhe të kalojnë në vlerësim editorial përpara publikimit.

Mbrojtja e kategorive të ndjeshme. Fëmijët, viktimat e veprave penale dhe personat që nuk janë figura publike kërkojnë kujdes maksimal. Edhe kur ngjarja ka interes publik, duhet të shmangen elementet që mund të çojnë në identifikim të panevojshëm ose cenim të dinjitetit.

Përdorimi i përgjegjshëm i pamjeve. Fotografitë dhe videot duhet të kenë funksion informues dhe jo sensacional. Pamjet degraduese, ekspozimi i personave në situata të vështira dhe detajet e panevojshme identifikuese duhet të shmangen.

Tituj të saktë, jo manipulues. Titulli krijon perceptimin e parë të publikut. Nëse nuk pasqyron me saktësi përmbajtjen, ai mund të ushqejë dezinformimin dhe paragjykimet. Saktësia dhe qartësia duhet të kenë përparësi ndaj klikimeve afatshkurtra.

Rregulla për inteligjencën artificiale. Materialet e krijuara ose të modifikuara me AI duhet të verifikohen përpara publikimit. Redaksitë duhet të kenë procedura për identifikimin e përmbajtjeve të manipuluar dhe të informojnë publikun kur përdoren materiale të gjeneruara artificialisht.

Përgjegjësi editoriale e përbashkët. Etika nuk mund të mbetet vetëm përgjegjësi e gazetarit. Publikimi i materialeve sensitive duhet të kalojë në një proces të strukturuar ku përfshihen redaktorët dhe drejtuesit, të mbështetur nga politika të qarta dhe trajnime të vazhdueshme.

Studimi arrin në përfundimin se sfida kryesore nuk është vetëm ekzistenca e rregullave, por zbatimi i tyre në praktikë dhe forcimi i kulturës profesionale në redaksi. Dilemat më të shpeshta lidhen me ngjarjet kriminale, mbrojtjen e fëmijëve, fotografitë dhe videot sensitive, si dhe ripërdorimin e materialeve nga rrjetet sociale. Zhvillimet teknologjike dhe inteligjenca artificiale e bëjnë edhe më të domosdoshëm verifikimin, transparencën dhe përditësimin profesional.

Mesazhi qendror mbetet i qartë: liria e shprehjes dhe e drejta për privatësi nuk janë parime kundërshtuese. Ato duhet të bashkëjetojnë në funksion të interesit publik, proporcionalitetit dhe respektimit të dinjitetit njerëzor.

63

TV Tokësorë DVB-T2

52

Audio FM

20

IPTV/OTT

66

CaTV - Kabllorë

2

Satelitorë

AUTORITETI I MEDIAVE AUDIOVIZIVE

WWW.AMA.GOV.AL

INFO@AMA.GOV.AL

RRUGA PAPA GJON PALI II 15, TIRANA

AUTORITETI I MEDIAVE AUDIOVIZIVE

